

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการ
ในโรงเรียนประถมศึกษา ดังัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

นางสาวกานดา ปานอ่อน

การศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

พ.ศ. 2562

**The Relationship between Risk Management and Academic Affairs
Administration in Primary Schools under Pathumthani Primary
Educational Service Area Office 1**

Miss Kanda Panon

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงาน
ด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ชื่อและนามสกุล นางสาวกานดา ปานอ่อน

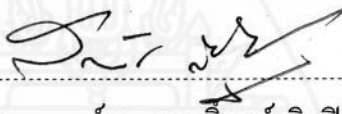
แขนงวิชา บริหารการศึกษา

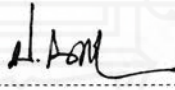
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ติมปิยเจียร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ติมปิยเจียร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ เนาวบุตร)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงาน
ด้านวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ผู้ศึกษา นางสาวกานดา ปานอ่อน รหัสนักศึกษ 2602300812

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศฤงค์พงษ์ ติมปิยเจียร

ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การบริหารความเสี่ยงใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (2) การดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียน และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 331 คน ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น เปรียบเทียบสัดส่วน และสุ่มอย่างมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ คือ (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง มีค่าความเชื่อมั่น .95 และ (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารความเสี่ยงใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การดำเนินงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ ในระดับมาก และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม มี ความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การบริหารความเสี่ยง การดำเนินงานวิชาการ ประถมศึกษา

Independent Study title: The Relationship between Risk Management and Academic Affairs Administration in Primary Schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1

Author: Miss Kanda Panon; **ID:** 2602300812;

Degree: Master of Education (Education Administration);

Independent Study advisor: Dr.Saritpong Limpisathian, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purposes of this research were (1) to study risk management in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1; (2) to study academic affairs administration in schools; and (3) to study the relationship between risk management and academic affairs administration in schools.

The sample consisted of 331 teachers in schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2019. Use the Krejcie & Morgan sample size chart. Then use the stratified random method. Using school size as class Systematically compare the proportion and randomness The research instruments were (1) a questionnaire on risk management, with reliability coefficient of .95; and (2) a questionnaire on academic affairs administration, with reliability coefficient of .98. Statistics for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation.

The results of the study were as follows: (1) the overall risk management in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 was rated at the high level; (2) the overall academic affairs administration in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1 was rated at the high level; and (3) the relationship between risk management and academic affairs administration in primary schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, the overall was a moderately positive relationship and statistically significant at the .01 level.

Keywords: Risk management, Academic affairs administration, Primary

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ลิ้มปิยะเชฐียร ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งให้ความรู้ ข้อคิด
และข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิด

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในแขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่กรุณาให้ความรู้และฝึกทักษะในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.บุญยานุช เฉลียงวงศ์ อาจารย์ ดร.ระวิง เรืองสังข์ นางสิริ
นทร์ทิพย์ เกษร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหงส์ปทุมมาวาส นางอัฐอติมา แซ่มชมดาว และนางเขมิกา
อารีญาติศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ขอบคุณพระคุณผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้วิจัยขอขอบเป็นกตัญญูตา
บูชาแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่
ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ทุกคน และครอบครัวที่รักของข้าพเจ้า ที่มีส่วนให้การศึกษา
ค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี

กานดา ปานอ่อน

พฤศจิกายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง	13
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง	32
การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน	44
หลักการ แนวคิดการบริหารวิชาการ	55
การบริหารวิชาการของโรงเรียน	60
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล	98
การวิเคราะห์ข้อมูล	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์.....	99
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	101
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.....	103
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.....	109
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงาน ด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.....	116
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
สรุปการวิจัย.....	118
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	137
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	138
ประวัติผู้ศึกษา.....	140

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน	96
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	101
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน	103
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	104
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านการเงิน	105
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	106
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	108
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและ รายด้าน	109
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	110
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านหลักสูตร	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน	112
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ด้านสื่อการเรียนการสอน	113
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา	114
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย	115
ตารางที่ 4.14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงาน ด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	116

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 2.1 แผนภูมิความเสี่ยง	36
ภาพที่ 2.2 แสดงตัวแบบการบริหารความเสี่ยง	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา

การศึกษาในประเทศไทยปัจจุบันนับว่ายังมีปัญหาอยู่มาก โดยเฉพาะวิกฤติการทางปัญญาแล้วพาให้เกิดวิกฤติชาติ การแก้วิกฤติทางการศึกษาจำเป็นต้องทำหลายวิธีการ รวมทั้งกระบวนการสร้างแนวทางยุทธศาสตร์ทางปัญญา และการปฏิรูปการศึกษาเพื่อความเข้มแข็งทางปัญญาแบบรอบด้านโดยเร็ว การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นวาระเร่งด่วนของชาติ และประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารจัดการศึกษาที่ยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล กล่าวคือ ในปัจจุบันนี้มีการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลาง มีการบริหารแบบจัดองค์กรซ้อนไม่มีเอกภาพด้านการวางแผนนโยบาย และมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้ารับการศึกษา ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน (พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ, 2560, น.5)

ความไม่แน่นอนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่มาจากปัจจัยภายในและภายนอกสามารถส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งทางบวกและทางลบ โดยที่ผลกระทบทางบวกถือว่าเป็นโอกาสที่องค์กรสามารถแสวงหาผลประโยชน์และความได้เปรียบ ขณะที่ผลกระทบทางลบสามารถทำให้เกิดความสูญเสียซึ่งเป็นปัญหาและความเสี่ยงต่อองค์กรอย่างไรก็ตามความไม่แน่นอนไม่สามารถควบคุมได้ แต่เราสามารถจัดการกับความเสี่ยงได้โดยการวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอิทธิพลของความไม่แน่นอน เพื่อหาวิธีการจัดการ, การเตรียมการที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้ารวมถึงการควบคุมและการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรเกิดความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรทั้งยังช่วยจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้และเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยง เกิดการตระหนักรู้ความเสี่ยงและนำมาใช้ในการบริหารงานในชีวิตประจำวันได้ (วรวิทย์ กฤตผล, 2559, น.3)

การบริหารงานในปัจจุบันต้องยอมรับว่า เหตุผลเบื้องต้นที่สนับสนุนให้มีการบริหารความเสี่ยงในองค์กรก็คือ การที่ทุกองค์กรต้องพยายามสร้าง หรือเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสีย แม้ว่าความไม่แน่นอนหลายประการที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน มูลค่าขององค์กรจะเกิดขึ้น เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการตัดสินใจ และการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงาน ในองค์กรนั้นๆ ซึ่งความไม่แน่นอนของการดำเนินงานในองค์กร เป็นเสมือนดาบสองคม คือ อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวกถือว่าเป็นการให้โอกาสแก่องค์กร หรืออาจก่อให้เกิดทางลบ ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยง ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์องค์กร หรือกำหนดระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมที่องค์กรสามารถยอมรับได้เป็นการทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารและดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556, น.55) การบริหารความเสี่ยง คือ เครื่องมือการบริหารจัดการที่มีคุณค่า เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยป้องกัน รักษา และส่งเสริมให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2551, น.77) ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีผลต่อองค์กร เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีเหตุแห่งความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นเหตุที่เกิดจากภายในองค์กรหรือเป็นเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอกองค์กรเหตุแห่งความเสี่ยงนี้มีผลกระทบกับองค์กรตั้งแต่เล็กน้อยถึงขั้นล้มละลาย ดังนั้นองค์กรต้องเข้าใจและเข้าถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (นิรภัย จันทร์สวัสดิ์, 2551, น.5)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงอาศัยอำนาจตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 รวมไปถึงพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินต่างก็มีความตระหนักในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหาร ความเสี่ยงแล้วก็ตาม แต่การบริหารจัดการในปัจจุบันก็ยังพบว่ามีการบริหารความเสี่ยงเพียงบางส่วน บางสถานศึกษาไม่ได้จัดทำการบริหารความเสี่ยงและบางสถานศึกษามีการจัดทำการบริหารความเสี่ยง แต่ไม่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้งหมด เช่น บริหารความเสี่ยงเฉพาะด้านงบประมาณ และหลักแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ในปี ค.ศ. 1995 (Economist Intelligence Unit, 1999) ที่มองว่า องค์กรมักจะมองว่าผู้บริหารระดับสูงคอยกำกับดูแลบุคลากรในองค์กรให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นงานของทุกคน งานวิชาการนับเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น.65) ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้

ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้หากสถานศึกษาไม่ดำเนินการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมงานวิชาการ ก็จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ในด้านงานวิชาการ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยง

การนำหลักการจัดการความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ไม่ค่อยเด่นชัด ดังที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้แสดงถึงปัจจัยแห่งความล้มเหลวในการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2562, น. 1) ไว้ดังนี้ 1) ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน โดยมีความเข้าใจว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงความผิดพลาดการบริหารงานองค์กร และไม่ยอมรับที่จะนำความเสี่ยงที่แท้จริงของหน่วยงานมาใช้ในแผนบริหารความเสี่ยง 2) ขาดการสื่อสารที่ดี บุคลากรในองค์กรมีความรู้เรื่องการบริหารความเสี่ยงเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยง โดยไม่มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับในหน่วยงาน ทำให้บุคลากรขององค์กรไม่เข้าใจว่าการบริหารความเสี่ยงมีส่วนช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน จึงไม่ให้ความสำคัญ และมีความคิดว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย 3) ผู้มีหน้าที่ประเมินความเสี่ยงไม่ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงของหน่วยงานตามความเป็นจริง โดยมีความเห็นว่าหน่วยงานของตนไม่มีความเสี่ยง จึงประเมินความเสี่ยงโดยให้คะแนนต่ำ 4) การบริหารความเสี่ยงไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งทั้งองค์กร ทำให้บุคลากรในองค์กรไม่เห็นถึงประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยง ว่ามีส่วนในให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จได้อย่างไร ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องนำกระบวนการจัดการความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

การบริหารความเสี่ยงงานวิชาการ จะช่วยนำพองค์กรก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง ความเสี่ยงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ทุกวัน และทุกๆ งาน งานวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในอนาคต ความผิดพลาดหรือความสูญเสียที่จะตามมา ซึ่งสามารถนำไปสู่ความสูญเสียทางวิชาการของสถานศึกษาได้ ดังนั้น องค์กรภาครัฐ โดยเฉพาะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสถานศึกษาที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน การศึกษาอย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเฉพาะงานวิชาการนั้นยังมีปัญหาในการจัดการอยู่มาก โดยจะเห็น ได้จากการศึกษาปัญหาในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่า มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตร

(ประเสริฐ ศรีบุญเรือง, 2548, น.85) ด้านการเรียน การสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศภายในงานวิชาการ และด้านประชุมอบรมทางวิชาการ (สมบัวคำ ชุมจันทร์, 2555, น.72) จากสภาพปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาทั้งสิ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2550, น.95) ที่ได้เสนอความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน อันได้แก่ ความเสี่ยงในด้านการวัดและประเมินผล กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ตำราเอกสาร นอกจากนี้ยังพบ ผลการวิจัยความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านคุณลักษณะของครู (สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, 2553, น.92) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นฤมล บิลหะยี ออวัง (2553, น.90) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การบริหารความเสี่ยงของการบริหารวิชาการมีความเสี่ยงมากกว่างานอื่นๆ ในสถานศึกษา และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุวาลี พวงคำ (2550, น.80) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด ได้แก่ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและผลงานวิจัยของ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.96) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความเสี่ยงมากที่สุดในภาพรวม คือความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน จากปัญหาที่พบ นั่นคือความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการ ด้วยเหตุที่ว่าผลสำเร็จของงานวิชาการ เป็นสิ่งช่วยยืนยันความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย เป็นงานที่จะช่วยผู้ปกครองมีความเชื่อมั่น มั่นใจ และให้ความไว้วางใจในการที่จะนำบุตรหลานมาศึกษา เพราะถ้างานวิชาการของสถานศึกษามีความเข้มแข็งย่อมได้รับความไว้วางใจจากบุคคลอื่นและเป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไป

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ถือเป็นหน่วยงานทางราชการหนึ่ง และกำหนดให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในการที่ต้องบริหารจัดการโดยยึดหลักการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 หมวดที่ 3 มาตรา 9(1) ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของสถานศึกษา และการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทำให้มีความเข้าใจถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อการ

ตัดสินใจ การกระทำที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และก่อให้เกิดการป้องกันความผิดพลาด ล้มเหลวที่อาจก่อความเสียหายผู้บริหารจึงควรตระหนักถึงการบริหารความเสี่ยง (ขวัญใจ โภบัวรุ่ง, 2558, น.3) นอกจากนี้การรายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2562, น.8) พบว่า การติดตามรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน กลุ่มบริหารงานวิชาการงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดเนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด ครูมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนการคิดวิเคราะห์ไม่เพียงพอ

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงสาเหตุหรือปัจจัยเสี่ยง ซึ่งก่อให้เกิดความล้มเหลวทางด้านการศึกษา และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและคุณภาพการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ หลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนา ครูขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด ครูรับภาระหนักสอนหลายระดับรายวิชา และขาดขวัญกำลังใจ ครูมีมาตรฐานการปฏิบัติงานต่ำและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีงบประมาณไม่พอในการจัดหาสื่อและการฝึกประสบการณ์ของนักเรียนและแผนกลยุทธ์ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน แผนปฏิบัติการขาดความชัดเจน (พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค, 2557, น.96)

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวเป็นดัชนีชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านวิชาการของ โรงเรียน โดยทั่วไปยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทำให้ผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้เลือกใช้การบริหารความเสี่ยงตามขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2560, น.28) ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และขอบข่ายการดำเนินงานด้านวิชาการ ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.29-39) ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย และผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

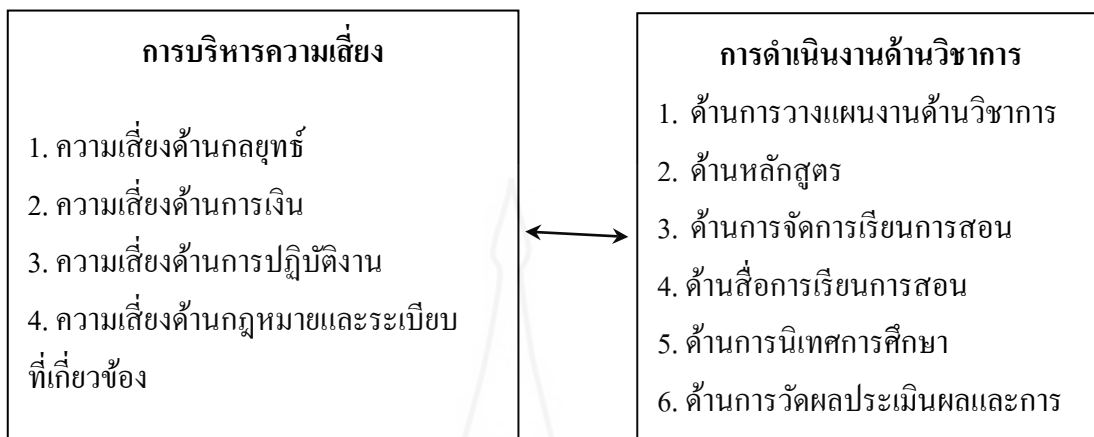
2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้เลือกใช้การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2560, น.28) ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และขอบข่ายการดำเนินงานด้านวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.29-39) ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาวิจัยให้ความชัดเจนมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดหลักดังกล่าวมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้ดังภาพที่ 1.1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

การบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

5. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตในการวิจัยแบ่งเป็น ดังนี้คือ

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้เลือกใช้การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.28-35) และขอบข่ายการดำเนินงานด้านวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.29-39) ดังนี้

5.1.1 การบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย

- 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- 2) ความเสี่ยงด้านการเงิน

- 3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
- 4) ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.1.2 การดำเนินงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2) ด้านหลักสูตร
- 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 5) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 6) ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,230 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2562, น. 10)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 331 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 607) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวน 331 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) เปรียบเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling)

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่

5.3.1 การบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย

- 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- 2) ความเสี่ยงด้านการเงิน
- 3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
- 4) ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5.3.2 การดำเนินงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2) ด้านหลักสูตร
- 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 5) ด้านการนิเทศการศึกษา

6) ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

6. นวัตกรรมเฉพาะ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

6.1 การบริหารความเสี่ยง หมายถึง ปัจจัยและการควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่องค์การ จะเกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับของความเสียหายและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์การรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้และตรวจสอบได้ อย่างมีระบบและคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย

6.1.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผน กลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร นอกจากนี้ยังระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการระบุความต้องการ บริการ และผลผลิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของโรงเรียนในการจัดทำปฏิทินงานเพื่อกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์

6.1.2 ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบัน และรายงานการเงินทุกเดือน และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ และในการเบิกจ่ายต้องมีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง การจัดทำรายละเอียดทางการเงิน แผนงาน โครงการ สอดคล้องกับกิจกรรมหลักของโรงเรียน

6.1.3 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ความเสี่ยงด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูล กำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการ และโรงเรียนให้การสนับสนุนส่งเสริมการอบรม เพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน พัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียนและหลักสูตรท้องถิ่น และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ

6.1.4 ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ความเสี่ยงประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการ และกฎระเบียบในการตรวจสอบภายใน และมีการจัดทำหลักฐาน เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการควบคุมภายในให้เป็นปัจจุบัน มีการอบรมเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ในด้านการรักษาวินัยเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน และประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย กฎระเบียบ รวมทั้งนิเทศ ติดตามการดำเนินงานทางวินัยอย่างเป็นระบบภายในโรงเรียน

6.2 การดำเนินงานด้านวิชาการ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมกันจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาความรู้ทักษะเจตคติของบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารและการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นซึ่งในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย

6.2.1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมและจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ การวางแผนงานวิชาการ ในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐาน การศึกษาการพัฒนา ใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ

6.2.2 ด้านหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพแวดล้อม จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่างๆ การนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตร ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

6.2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรหรือ โปรแกรมการศึกษานั้นได้แก่การจัดตารางของ โรงเรียนการจัดครูผู้สอนประจำวิชาการสอนครูและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนการสอนต่าง ๆ

6.2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์การใช้สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6.2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมให้คำแนะนำ ปรับปรุง พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ในด้านกระบวนการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยสร้างความตระหนักให้แก่ครู และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจ กระบวนการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุง และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

6.2.6 ด้านการวัดผลประเมินผล และการวิจัย หมายถึง การกำหนดระเบียบแนว ปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล ประเมินผล ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชา ดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ รวมถึง การศึกษา วิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือในการศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับ สถานศึกษา บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษาอื่น

6.3 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.4 ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.5 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนระดับประถม ศึกษา และโรงเรียนที่เปิดสอนขยายโอกาส

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการ ดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 มีดังนี้

7.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการ พัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนเพื่อลดความเสี่ยงและมีโอกาสที่ดีขึ้น

7.2 ผู้บริหารโรงเรียนใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ในการนำไป พัฒนาโรงเรียนงานด้านวิชาการให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง
 - 1.1 ความหมายของความเสี่ยง
 - 1.2 ประเภทของความเสี่ยง
 - 1.3 การประเมินความเสี่ยง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง
 - 2.1 ความหมายของการบริหารความเสี่ยง
 - 2.2 กระบวนการบริหารความเสี่ยง
3. การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน
 - 3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
 - 3.2 ความเสี่ยงด้านการเงิน
 - 3.3 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
 - 3.4 ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
4. หลักการ แนวคิดการบริหารวิชาการ
 - 4.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ
 - 4.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการ
 - 4.3 หลักการบริหารวิชาการ
5. การบริหารวิชาการของโรงเรียน
 - 5.1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 5.2 ด้านหลักสูตร
 - 5.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 5.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 5.5 ด้านการนิเทศการศึกษา

5.6 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

6. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.1 ความเป็นมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.2 ทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

เขต 1

6.3 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง

1.1 ความหมายของความเสี่ยง

ความหมายของความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงได้รับการยอมรับจากผู้บริหารว่ามีความสำคัญต่องานที่มีคุณภาพ แนวทางการบริหารความเสี่ยง จึงมีผู้ให้ความหมายของความเสี่ยงไว้หลากหลาย ในที่นี้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ชัยเสถียร พรหมศรี (2550, น.65) ได้กล่าวถึงความหมายของความเสี่ยงไว้หลาย ๆ อย่างด้วยกันความเสี่ยง คือ ความไม่แน่นอนว่าจะได้ผลลัพธ์ตรงตามเป้าประสงค์หรือไม่ความเสี่ยง คือ โอกาสหรือสถานการณ์ที่อาจจะทำให้องค์กร ไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้ ความเสี่ยง คือ การกระทำหรือสถานการณ์ที่อาจจะส่งผลทั้งทางดีและด้านลบแก่หน่วยงานขององค์กร ความเสี่ยง คือ บุคลากรในองค์กรต้องไม่เสี่ยงเกินกว่าที่องค์กร หรือหน่วยงานของตนจะสามารถรับภาระนั้นไว้ได้ (รับไม่ไหว) หากภาระนั้นหนักเกินกว่าที่จะรับ เช่น บริษัทประกันภัยก็จะไปจ้างบริษัทรับประกันภัยต่อ ให้รับภาระความเสี่ยงนั้นไปอีกระดับหนึ่ง โดยบริษัทประกันภัยผู้จ้างวาน จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยต่อนั้นให้ เมื่อเกิดอุบัติเหตุ บริษัทประกันภัยต่อ ก็จะต้องรับผิดชอบต่อภาระการเสี่ยงนั้นๆ ที่บริษัทประกันภัยได้มุ่งแสวงหาผู้ร่วมรับผิดชอบ หรือผู้รับผิดชอบไปอีกระดับหนึ่ง

ชร สุนทรายุทธ (2550, น.34) กล่าวถึงความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น ภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสี่ยงหรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ

ปราชญา กล้าผจญ (2551, น.45) ให้ความหมายของความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตรายความเสี่ยงนี้เกิดจากความไม่แน่นอน ซึ่งสามารถวัดได้ความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้น หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแต่ละหน่วยงาน ต่างก็มีมุมมองเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกันไป เช่น งานทรัพยากรมนุษย์มองอย่างหนึ่ง งานผลิตมองอย่างหนึ่ง งานรักษาความปลอดภัยมองอย่างหนึ่ง และงานวิศวกรรมความปลอดภัยขององค์กรก็มองความเสี่ยงไปอีกอย่างหนึ่ง

นิรภัย จันทร์สวัสดิ์ (2551, น.25) ได้สรุปว่า ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลในทางลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร หรือจะส่งผลกระทบต่อ หรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคลได้ เช่น การแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นกับธรรมชาติ การทุจริต ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการถูกดำเนินการทางกฎหมาย โดยผลกระทบต่อ (Impact) ที่จะได้รับจากระบบและโอกาสที่จะเกิด(Likelihood) ของเหตุการณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2551, น.122) ให้ความหมายความเสี่ยง (Risk) ว่าคือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ภัยธรรมชาติ การทุจริต การลักขโมย ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การถูกดำเนินการทางกฎหมาย การบาดเจ็บ ได้รับอันตราย สูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียชื่อเสียงการเกิดภาพลบของหน่วยงาน การที่บุคลากรเกิดความไม่แน่นอน การไม่พิทักษ์สิทธิ หรือศักดิ์ศรี หรือการที่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบต่อ หรือทำให้การดำเนินงานขององค์กรไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การบริหารการปฏิบัติงาน และการเงินซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิดของเหตุการณ์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น. 35) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยง คือ เหตุการณ์ / การกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นในภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อ หรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายของแผนงาน / โครงการที่สำคัญในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ตามที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของส่วนราชการ

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2554, น.45) ได้กล่าวไว้ว่า ความเสี่ยง คือ โอกาสที่ไม่แน่นอนของเหตุการณ์ ซึ่งไม่สามารถจะเดาได้ว่าเกิดขึ้นเมื่อใดแต่ความเสี่ยงนั้น ๆ จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นไม่มากก็น้อยในบริษัท

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.35) ได้สรุปความหมายของความเสี่ยงว่า หมายถึง โอกาสของการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดจากภัยธรรมชาติ ภัยจากมนุษย์ ภัยจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดผลกระทบ หรือสร้างความเสียหายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายหรือลดผลกระทบ ที่เกิดกับองค์ให้เกิดน้อยที่สุด จึงมีการบริหารความเสี่ยง อีกนัยของความเสียหายหนึ่งที่มีลักษณะไม่มีความแน่นอน เป็นความเสี่ยงที่ไม่อาจหยั่งรู้ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด เช่น ภัยธรรมชาติที่รุนแรง แผ่นดินไหว อุทกภัย โคลนถล่ม หรือ สึนามิ ยากที่หยั่งรู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดได้อีก ความเสี่ยงที่ไม่แน่นอนอาจเกิดจากมนุษย์ เช่น การทุจริต สิ่งต่างๆ ข้างต้นไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงประเภทใด ผู้บริหารย่อมต้องตระหนักถึงความสำคัญ โดยต้องหาทางป้องกันและหาทางควบคุมความเสี่ยง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 7) ให้ความหมายไว้ว่า ความเสี่ยง เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคน ไม่อาจหลีกเลี่ยงบางอย่างเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ซึ่งวิธีเดียวที่สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้ คือ การไม่ทำอะไรเลย แต่มีความหมายว่า จะไม่สามารถบรรลุผลอะไรได้เช่นกัน การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการเชิงระบบ เพื่อระบุ ประเมิน ควบคุม และสื่อสาร ความเสี่ยงต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิต ทรัพย์สินที่มีผลกระทบ โดยตรงต่อการบริหารอุปสรรค ความไม่แน่นอน และ โอกาสที่จะเกิดอย่างมีประสิทธิผล

James, Robert & David (2005, pp.125-130) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่า หมายถึง ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่างๆ ในทางธุรกิจและทางส่วนตัว สำหรับอาชีพทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นอาชีพผู้บริหาร พนักงาน นักลงทุน นักศึกษา เจ้าของบ้าน นักเดินทาง ต่างก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้วยกันทั้งนั้นและจะต้องจัดการด้วยวิธีการต่างๆ บางครั้งความเสี่ยงเฉพาะอย่างจะต้องได้รับการวิเคราะห์และจัดการ บางครั้งก็มีการละเลยความเสี่ยงเพราะอาจไม่รู้ว่ามันจะผลตามมาอย่างไร ความเสี่ยงในแง่ของความเสี่ยงที่อาจเกิดปัญหาพิเศษขึ้นได้จากความสูญเสียจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน อาจจะต้องมีการวางแผนรับมือไว้ล่วงหน้าและจะต้องได้รับการจัดการเป็นการเฉพาะ โดยการรู้สิ่งที่เกิดขึ้นที่แน่นอนเมื่อมีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดความสูญเสียที่เสี่ยงที่จะกลายเป็นปัญหาสำคัญ เช่น หากเจ้าของร้านค้ารู้แน่ๆ ว่าร้านค้าตนจะต้องถูกจำกัด ความเสี่ยงนี้อาจถูกชดเชยด้วยการบวกราคาขายสินค้าไว้เท่าที่จำเป็นด้วย จะมีความเสี่ยงน้อยหรือไม่มีเลยหากใจจำกัดร้านค้าเกิดมากขึ้นกว่าปกติ ร้านค้าจะระวังเรื่องความเสี่ยงที่เกิดจากการจำกัดแรงกว่าปกติ คือ มากกว่าระดับที่มองว่าเป็นระดับปกติหรือระดับที่คาดไว้แล้ว

จากความหมายของความเสียหายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าความเสียหายหมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างการกระทำ หรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบต่อ หรือสร้างความเสียหายความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 ประเภทของความเสียหาย

การแบ่งประเภทของความเสียหายจะทำให้เกิดความชัดเจนต่อการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทขององค์กรต่างๆ เพื่อความชัดเจนและความเข้าใจประเภทของความเสียหาย ผู้วิจัยได้ศึกษาการแบ่งประเภทของความเสียหายไว้ดังนี้

นางนภัส เทียงกมล (2549, น.75) ได้แบ่งความเสี่ยงออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) สำหรับในประเทศไทย มีการเกิดความเสียหายทางการเงินของของสถาบันการเงินที่ต้องล้มละลายในปี 2540 เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากไม่มีระบบบริหารความเสี่ยงทางการเงิน หรือในกรณีที่ประเทศสิงคโปร์มีการบริหารความเสี่ยงทางการเงินด้วยการออกตราสารอนุพันธ์ แต่ความเสี่ยงทางการเงินที่เกิดขึ้นกับธนาคารแบริง (Barings Bank) ที่มีอายุถึง 200 ปี ในประเทศสิงคโปร์ ที่ Nick Leeson ได้ใช้ตราสารอนุพันธ์อย่างผิดวัตถุประสงค์ จะเห็นได้ว่าแค่การกระทำที่เกิดจากบุคคลเพียงคนเดียวสามารถก่อความเสี่ยงทางการเงินให้เกิดขึ้นอย่างมหาศาล ดังนั้นความเสี่ยงในการบริหารจัดการ ที่เกิดขึ้นจากการขาดการตรวจสอบดูแล และกำกับติดตาม จึงเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย

2. ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (Operation Risk) หมายถึงรวมถึง ตัวบุคลากรเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการประมาทเลินเล่อของพนักงานจนก่อเกิดอันตราย เช่น การทุจริตของพนักงาน เป็นต้น

3. ความเสี่ยงทางนโยบาย / กลยุทธ์ (Policy/Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการจัดทำนโยบายและการวางแผนกลยุทธ์ ดังนั้นการจัดการความเสี่ยงจึงเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดความไม่แน่นอนในขั้นตอนการดำเนินการ และการวางแผนต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และพันธกิจขององค์กร ดังนั้นในการวางแผนกลยุทธ์ จึงควรคำนึงถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ในองค์กร หรือความเสี่ยง ที่อาจเกิดเพิ่มขึ้นกับองค์กร ภายใต้แผนกลยุทธ์ที่วางไว้ รวมทั้งต้องคำนึงถึงขั้นตอนการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ทั้งนี้แผนกลยุทธ์อาจไม่ประสบความสำเร็จ หากปราศจากการบริหารความเสี่ยงที่ป้องกันไว้ล่วงหน้าก็เป็นได้ ดังนั้นการจัดการความเสี่ยง อาจรวมถึงการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานด้วย

4. ความเสี่ยงทางกฎระเบียบ (Regulatory Risk) การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่กระทบต่อองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงขอบเขตอำนาจการปกครอง การเปลี่ยนแปลงของระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย

5. ความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ/การเมือง (Economic Political Risk) ความเสี่ยงที่เกิดจากสงครามระหว่างประเทศ ทำให้บริษัทไม่สามารถเก็บเงินค่าสินค้าได้ หรือดังเช่น ตัวอย่างการเกิดภาวะเงินเฟ้อทั่วโลก ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภาวะดังกล่าว ซึ่งเป็นความเสี่ยงเช่นกัน ที่เกิดขึ้นกับระดับประเทศ เป็นต้น

6. ความเสี่ยงทางธรรมชาติ (Natural Events) เช่น การเกิดสึนามิ (Tsunami) ที่ภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547

7. ความเสี่ยงทางเทคโนโลยี (Technological Risk) ความเสี่ยงระบบเมนเฟรมมีปัญหาเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ความเร็วไม่สูงพอ ข้อมูลหายไปจากคอมพิวเตอร์ เสียเนื้อหาในเว็บไซต์ ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

8. ความเสี่ยงทางการก่อการร้าย (Terrorized Risk) เช่น เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมที่ตึกศูนย์การค้าเวิร์ดเทรด (World Trade Center) เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2541 เป็นต้น

สร สุนทรายุทธ (2550, น.112) ได้แบ่งความเสี่ยงออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความเสี่ยงโดยทั่วไป (general categories of risk) เป็นการมองความเสี่ยงโดยภาพรวมขององค์กรนั้นๆ อาจมองลึกลงไปต่อว่ามีความเสี่ยงต่อด้านใดบ้าง ดังนี้

1.1 ความเสี่ยงที่เกิดจากขนาดขององค์กร ขนาดขององค์กร จะเป็นตัวชี้วัดของโอกาสจะเกิดความเสี่ยง กล่าวคือ องค์กรที่มีการแบ่งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก เช่น โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ นักเรียนจำนวนมาก ระบบการบริหารการจัดการย่อมยุ่งยากมากยิ่งขึ้นด้วย กล่าวคือ งบประมาณ บุคลากร และการจัดการย่อมเปลี่ยนไปตามขนาด แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการ จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษา ถึงขนาดตัวแปรขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ว่ามีผลต่อปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างไรนั้น ส่วนมากไม่พบว่าขนาดจะมีปัญหาการบริหารจัดการมากนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าขนาดขององค์กร จะสัมพันธ์กับผู้บริหาร เพราะผู้บริหารที่มีฝีมือ มักจะอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่

1.2 ความเสี่ยงที่เกิดจากความสลับซับซ้อน ความสลับซับซ้อนละเอียดอ่อนยุ่งยากย่อมมีโอกาสเกิดความเสี่ยงได้มากกว่า วิธีแก้ความเสี่ยงแบบกำปั้นทุบดินก็คือ อย่าให้องค์กรมีความสลับซับซ้อนมากนัก นักบริหารจัดการทราบกันดีว่า การทำสายการบังคับบัญชาที่ไม่สลับซับซ้อนไม่เป็นรูปแบบหรือพิธีการ ต้องกล้าเผชิญกับความเป็นจริง ต้องรู้สึกได้เร็ว นักวิชาการด้านนี้มักจะต่อต้านระบบราชการที่มีองค์กรแบบทางการมากจนเกินไป จนลืมนึกถึงความสำเร็จ

ของงาน อาจกล่าวได้ว่าองค์การระบบราชการ เป็นองค์การที่ใหญ่สลับซับซ้อน ดูเหมือนไม่มีอะไรจะเสี่ยงมากนัก เพราะมีกฎระเบียบเป็นตัวกำหนด แต่ก็พบว่าองค์การราชการที่มีขนาดใหญ่ มักมีความเสี่ยงสูงมาก

1.2.1 ระบบการควบคุมองค์การขนาดใหญ่กว้างขวาง จะต้องมีการควบคุมที่ดี การสร้างระบบการควบคุม สำหรับองค์การที่มีความสลับซับซ้อนย่อมยุ่งยาก ถ้าควบคุมไม่ดีย่อมเกิดความเสียหายได้ การคำนึงถึงรายจ่าย และผลที่ได้รับ โอกาสที่จะเกิดความเสียหายก็จะมีมากขึ้น

1.2.2 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การที่มีระบบสารสนเทศที่สลับซับซ้อน และครอบคลุมข้อมูลขององค์การอย่างกว้างขวาง ก็ยังเพิ่มความเสี่ยง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรงมากขึ้นเท่านั้น

1.3 ความเสี่ยงที่เกิดจากคุณภาพของระบบควบคุมภายในองค์การ ที่มีการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) จะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของภาครัฐ กล่าวคือจะต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายใน มีคณะกรรมการผู้ตรวจสอบ (Audit Committee) และอื่น ๆ ดูเหมือนว่า ยังมีระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่จะเกิดความเสียหายในเรื่องคุณภาพของการควบคุมภายในก็จะยิ่งมีมากขึ้น เพราะการออกแบบระบบควบคุมภายใน และผลการปฏิบัติตามระบบควบคุมภายใน ที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อผลลัพธ์ที่ออกมาในรูปการควบคุมภายใน ที่มีคุณภาพที่เชื่อถือได้ ผล

การละเมิดไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ย่อมเป็นความเสี่ยงที่ทำความเสี่ยงต่อองค์การได้

1.4 ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราการเจริญเติบโตขององค์การ อัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วบางองค์การเป็นแบบก้าวกระโดด ย่อมนำมาซึ่งการบริหารจัดการ อาจจะต้องเร่งรีบทำงานแข่งขันกับเวลา ระบบที่มีอยู่อาจจะต้องปรับปรุงให้ทัน ต้องรีบทำรีบตัดสินใจ บางครั้งก็นำมาซึ่งความผิดพลาดได้

1.5 ความเสี่ยงที่เกิดจากความสามารถ ของฝ่ายบริหารความสำเร็จของการดำเนินงานขององค์การจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น อาจขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้บริหารเป็นสำคัญ ในทางการศึกษาอาจจะระบุว่า เพราะฝีมือผู้บริหาร โรงเรียนจึงเจริญก้าวหน้า เพราะการวัดความสามารถของผู้บริหารบางครั้งก็วัดค่อนข้างยาก เพราะมีองค์ประกอบความสำเร็จมาจากแหล่งต่าง ๆ มากมาย และเป้าหมายของการศึกษาเป็นเป้าหมาย ที่กว้างและคลุมเครือ

1.6 ความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตทางการบริหาร การทุจริตทางการบริหารจัดการ เป็นความเสี่ยงที่อันตรายอย่างยิ่ง เพราะเกิดจากการกระทำของผู้บริหารที่ทุจริต ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ และความรับผิดชอบของตน หากอยู่ในขั้นรุนแรงแล้ว นับว่าเป็นความเสี่ยงอยู่ในขีดอันตราย พร้อมที่จะทำให้องค์การถึงขั้นล่มสลายไปได้

1.7 ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อม การควบคุมเปลี่ยนแปลง หากสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในเปลี่ยนแปลงไป ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์การที่สำคัญ ได้แก่

1.7.1 ระบบเปลี่ยนการเปลี่ยนระบบต่างๆ อันเนื่องมาจากนโยบายเปลี่ยน หรือการเปลี่ยนระบบเกิดขึ้น ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงหรือในพื้นที่ที่มีความสำคัญขององค์การ ย่อมนำมาซึ่งความเสี่ยงอย่างรุนแรงได้ เพราะการเปลี่ยนระบบถ้ากระทำโดยขาดความรอบคอบ เช่นการเปลี่ยนระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจากการสอบเข้ามาเป็นการดูจากคะแนนพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) และคะแนนเฉพาะ (Advanced National Education Test: A – NET) อย่างรีบเร่งโดยไม่ทดสอบให้แน่ใจก่อน ย่อมเกิดปัญหาโกลาหลและโอกาสผิดพลาดได้มาก

1.7.2 การเปลี่ยนตัวพนักงานที่สำคัญในบางครั้ง การเปลี่ยนตัวพนักงานที่รู้เรื่องคืออยู่แล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบและทันหัน หรือผิดจังหวะ ย่อมอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงในการทำให้ประสิทธิภาพของงานด้อยลงได้

1.8 ความเสี่ยงที่เกิดจากบุคลากรขาดคุณภาพ ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับบุคคล หากบุคลากรในหน่วยงานมีคุณภาพงานต่างๆ ก็สัมฤทธิ์ผลในทางตรงข้าม หากบุคลากรขาดความรู้ความสามารถ ขาดความรับผิดชอบ ขาดจรรยาบรรณแล้ว นับว่าเป็นความเสี่ยงอย่างร้ายแรงขององค์การ ที่จะก่อให้เกิดอาการของความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ท้ายสุดก็จะนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ขาดการควบคุม เกิดการแตกความสามัคคี แบ่งพรรคแบ่งพวก ดังนั้น ควรให้ความสนใจในกระบวนการสรรหาให้มากที่สุดให้ได้คนดี คนเก่ง เข้ามาทำงาน

1.9 ความเสี่ยงที่เกิดจากผลการดำเนินงานไม่ดี ผู้บริหารที่ละเลยไม่ให้ความสำคัญต่อการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ไม่น่าพอใจ หรือปล่อยให้การดำเนินงานของบุคลากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการดำเนินการ ซึ่งยังจะนำซึ่งความสูญเปล่าของค่าใช้จ่ายขององค์การนั้น

1.10 ความเสี่ยงที่เกิดจากภาครัฐ องค์การอาจถูกอิทธิพลจากภายนอก ที่เกิดจากการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรง หรือทางอ้อมต่อภารกิจขององค์การนั้น ๆ เช่น

1.10.1 ความไม่แน่นอนในนโยบายภาครัฐ รัฐบาลปรับเปลี่ยนไปมาทำให้กระทบต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานได้

1.10.2 การออกกฎระเบียบควบคุมอาจส่งผลกระทบต่อองค์การนั้น ๆ ได้ เช่น หน่วยงานให้มีแผนการพัฒนาไว้แล้วแต่ภาครัฐมาออกกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งขัดกับการพัฒนาได้

2. ความเสี่ยงโดยเฉพาะพื้นที่ (Specific risk areas) การจำแนกประเภทความเสี่ยงอีกทางหนึ่ง คือ การพิจารณาลักษณะความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภท

ขององค์กร ลักษณะโครงสร้างการจัดองค์กรเป็นอย่างไร แล้วมุ่งแบ่งความเสี่ยงตามประเภทและพื้นที่ หรือขอบข่ายขององค์กรนั้น ๆ ลักษณะความเสี่ยงที่สำคัญในพื้นที่ มี ดังนี้

2.1 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human resource management) ในบรรดาทรัพยากรทั้งหลาย ต้องถือว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญสูงสุด และถือว่าเสี่ยงมากที่สุด ในระดับประถมและมัธยมศึกษา นั้นมักจะพบปริมาณและคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาจะเป็นเรื่องของคุณภาพของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย การพัฒนาและการฝึกอบรม การให้รางวัลและการลงโทษ

2.2 การบริหารการเงิน (Financial management) การดำเนินกิจกรรมทั้งหลาย ต้องอาศัยปัจจัยเงินเป็นหลัก ความเสี่ยงของพื้นที่การเงิน การบัญชี อาจเกิดขึ้นได้หลากหลาย โดยเฉพาะความเสี่ยงในระดับการศึกษา เช่น ความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยของเงินสด และทรัพย์สิน การทุจริตรายงานการเงิน การขาดงบประมาณ การใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับ

2.3 การบริหารสินทรัพย์ (Asset management)

2.3.1 การจัดซื้อจัดหา มักจะมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน หรือการยกยอก นื้อโกง ความเสี่ยงในพื้นที่อันสำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่องคุณภาพ ความเสี่ยงเรื่องคุณลักษณะ ความเสี่ยงเรื่องกำหนดราคา ความเสี่ยงเรื่องผู้ขาย ความเสี่ยงจากระบบ ความเสี่ยงจากการทุจริต

2.3.2 การบริหารงานพัสดุและครุภัณฑ์ การบริหารพัสดุเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการจัดซื้อจัดหาโอกาสเสี่ยงตามพื้นที่ ได้แก่ การรับสินบนหรือคอร์รัปชัน ผู้ขายมีปัญหาพัสดุชำรุด ระบบการควบคุมพัสดุมีจุดอ่อน ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ ยังแบ่งด้วยความหุรหุรา ความฟุ่มเฟือย ความสูญเปล่า การสูญเสีย โอกาสอีกด้วย

2.4 การบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ การบริหารและการจัดการนับว่ามีส่วนสำคัญหนึ่งที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นวัตกรรมคือสิ่งใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจรวมถึงการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ นับว่ามีความสำคัญความเสี่ยงที่สำคัญในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ คือ ความถูกต้องเหมาะสมกับการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ ความถูกต้องของข้อมูล การเปลี่ยนจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบใหม่ การเข้าถึงผู้ใช้ที่ไม่ได้รับมอบหมายความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ ไวรัสคอมพิวเตอร์ การทุจริต การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2550, น.85) จำแนกความเสี่ยงตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน มีความเสี่ยงต่างๆ เช่น ความเสี่ยงในด้านการวัดประเมินผล กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ตำราเอกสาร คุณภาพวิทยานิพนธ์ การคัดเลือกนิสิต ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

2. ความเสี่ยงด้านการวิจัย เช่น ความเสี่ยงด้านเงินสนับสนุนการวิจัย งานตีพิมพ์เผยแพร์

3. ความเสี่ยงด้านบริการและสนับสนุน ระบบต่างๆเช่น ระบบคุณภาพของหน่วยงานระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ การไม่สามารถรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอยู่กับองค์กรได้ สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและการรักษาทรัพย์สิน ความเสี่ยงทางการเงิน กลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร

4. ความเสี่ยงด้านบริการวิชาการ เช่น คุณภาพของกิจกรรมหรือการบริการวิชาการไม่ดีพอ การสื่อสาร หรือตอบสนองผู้รับบริการไม่รวดเร็ว การรับตัวอย่างในการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2551, น.105) ได้จำแนกความเสี่ยงออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย ภาพลักษณ์ ผู้นำ ชื่อเสียง เป็นต้น

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการเช่น กระบวนการ เทคโนโลยี และคนในองค์กร เป็นต้น

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงิน เช่น การผันผวนทางการเงิน อัตราดอกเบี้ย ข้อมูลเอกสารหลักฐานทางการเงิน และการรายงานทางการเงิน เป็นต้น

4. ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย (Hazard Risk) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยจากอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากภัยธรรมชาติและ การก่อการร้าย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น.25) ได้ระบุความเสี่ยงไว้ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง ความเสี่ยงเรื่องนโยบาย แผน พันธกิจ กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ /

วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน หรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระ ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น จากการตัดสินใจผิดพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องการดำเนินงาน ด้านการแนะแนว ความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพ การพัฒนาโรงเรียนและพฤติกรรมนักเรียน งานธุรการ การกำกับติดตาม การพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร / กระบวนการ / เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ / บุคลากร / ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องการจัดสรรงบประมาณการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงิน การใช้จ่ายเงินเงินยืม การจัดทำทะเบียน การจัดทำรายงานการขอซื้อ ขอจ้าง การเขียนเช็คส่งจ่าย เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงาน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงิน ดังกล่าว

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย / กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องวินัยการตรวจสอบภายใน / ควบคุมภายใน การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ / มาตรการ / กำหนดจากต้นสังกัด เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2554, น.55) ได้แบ่งประเภทของความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1. ความเสี่ยงที่สามารถวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ (Financial Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นแล้วสามารถวัดค่าของความเสียหายออกมาได้เป็นตัวเงิน เช่น ไฟไหม้โรงงานผลิตสินค้า บริษัทจะสามารถคำนวณค่าเสียหาย จากเหตุการณ์ไฟไหม้โรงงานผลิตสินค้าได้ โดยการประเมินถึงทรัพย์สินที่เกิดความเสียหายและตีค่าออกมาเป็นจำนวนเงิน เหตุการณ์รถยนต์ประสบอุบัติเหตุ จากการ

นำของไปส่งให้แก่ลูกค้า บริษัทก็จะสามารถตีค่าความเสียหายออกมาเป็นตัวเงินได้เช่นกัน ความเสี่ยงประเภทนี้จัดอยู่ใน Financial Risk

2. ความเสี่ยงที่ไม่สามารถวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ (Non - Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นแล้ว ไม่สามารถประเมินความเสียหายได้ เช่น การเสียชีวิตของพนักงานบริษัทจากเหตุการณ์ไฟไหม้ หรือเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ ทำให้พนักงานขับรถของ บริษัทเสียชีวิต การสูญเสียชีวิตนั้น จึงไม่สามารถประเมินค่าความเสี่ยงออกมาเป็นตัวเงินได้ บริษัทที่มีสินค้าคงเหลือไว้ไม่พอจำหน่าย เมื่อผู้บริโภคหรือลูกค้าต้องการซื้อสินค้านั้น แล้วบริษัทไม่มีจำหน่ายลูกค้า จึงเปลี่ยนไปซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบจากผู้ผลิตรายอื่น เป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถประเมินมูลค่าความเสียหายได้เช่นเดียวกัน แต่บริษัทนั้นก็ทราบดีว่าบริษัทเกิดความเสียหาย

3. ความเสี่ยงที่ผันแปรได้ (Dynamic Risk) เป็นความเสี่ยงที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น ลูกค้าหรือผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง รสนิยมในการบริโภคสินค้า เทคโนโลยีการตลาดเกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้สินค้าเดิมเคยขายได้ดี เกิดมียอดขายที่ลดลง การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้ยอดขายของบริษัทลดลง ความเสี่ยงประเภทนี้เป็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ไม่มีแน่นอนในการเกิดความเสียหายว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด และเกิดขึ้นในรูปแบบใด ตลอดจนผลกระทบของความเสียหายประเภทนี้ก็มีลักษณะไม่เหมือนกันในทุกครั้งที่เกิดความเสียหายนี้ด้วย

4. ความเสี่ยงที่ผันแปรไม่ได้ (Static Risk) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความเสี่ยงที่คงที่เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นแก่บริษัทจากปัจจัยอื่น ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ เช่น บริษัทเกิดความเสียหาย เนื่องจากพนักงานของบริษัทปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เป็นต้น

5. ความเสี่ยงพื้นฐาน (Fundamental Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เช่น เกิดภาวะสงคราม แผ่นดินไหว น้ำท่วม เป็นต้น ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่สามารถป้องกันได้เป็นบางส่วน แต่ส่วนใหญ่แล้วจะไม่สามารถป้องกันความเสี่ยงเหล่านี้ได้ เพราะเมื่อความเสี่ยงเหล่านี้เกิดขึ้นแล้ว คนในสังคมจะได้รับความเสี่ยงนี้ในระดับที่เท่า ๆ กัน

6. ความเสี่ยงจำเพาะ (Particular Risk) เป็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับคนเฉพาะกลุ่ม เช่น ไฟไหม้ จะทำให้เกิดความเสียหายเฉพาะบริษัทที่ได้รับ ความเสียหายเท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับส่วนรวม เช่น บริษัทถูกไฟไหม้ บริษัทถูกจรรยาบรรณ เป็นต้น

James (2013, p.75) ได้แบ่งความเสี่ยงออกเป็น 5 ประเภท คือ ความเสี่ยงทางด้านสินทรัพย์ ความเสี่ยงทางการดำเนินงาน หรือการดำเนินงาน ความเสี่ยงทางด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร ความเสี่ยงทางการควบคุม / ภาวะเปราะบาง ความเสี่ยงทางการตลาด ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์

1. ความเสี่ยงทางด้านสินทรัพย์ ครอบคลุมไปถึงความเสี่ยงทางด้านเครดิต การลงทุน การโครงการขโมย การกระทำในทางที่ผิด การใช้สติปัญญาในการลงทุน ความละเอียดอ่อนของข้อมูล

2. ความเสี่ยงทางการดำเนินงานหรือการดำเนินงาน ครอบคลุมไปถึงความเสี่ยงทางด้านกระบวนการ คุณภาพของการบริการ การทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ การไร้สมรรถภาพการหยุดชะงักของธุรกิจ กลยุทธ์ในการดำเนินงานและเพื่อนร่วมงาน

3. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร มีการครอบคลุมไปถึงความเสี่ยงทางการหยุดชะงักของธุรกิจ ข้อมูลข่าวสาร คุณภาพของข้อมูลความล้ำสมัยของข้อมูลและเทคโนโลยี

4. ความเสี่ยงด้านการควบคุม / กฎระเบียบ โดยครอบคลุมไปถึงความเสี่ยงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนสภาพคล่อง การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ความพอเพียงของงบประมาณ

5. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ครอบคลุมไปถึงลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง ลูกจ้าง การแข่งขัน ทรัพยากร การประสานงานและการสื่อสาร

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.28) ได้กำหนดความเสี่ยงให้ครอบคลุมความเสี่ยงที่อาจ เกิดขึ้นในแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยจำแนกความเสี่ยงออก 4 ประเภท ประเภท ได้แก่ ปัจจัยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ปัจจัยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) และปัจจัยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบ (Compliance Risk) กรอบความเสี่ยงนั้นจะช่วยให้หน่วยงานทุกระบบภายใน องค์กรสามารถระบุถึงความเสี่ยงได้ง่ายขึ้น โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอาจแบ่งได้ เป็น 4 ประเภท คือ

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ / วิสัยทัศน์หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำโครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงหรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาดหรือการนำการตัดสินใจนั้นมาใช้โดยไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงาน

ภายในขององค์กร / กระบวนการ / เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากร / ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการเป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย / กฎระเบียบ (Compliance Risk) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมายกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึง การทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สรุปได้ว่าประเภทของความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงในการบริหารองค์กรเป็นปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบทำให้วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายเบี่ยงเบนไป สามารถแยกลักษณะและประเภทของความเสี่ยงได้ดังนี้ ความเสี่ยงภายใน ความเสี่ยงภายนอก ความเสี่ยงโดยทั่วไป ความเสี่ยงโดยเฉพาะพื้นที่ ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ

1.3 การประเมินความเสี่ยง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2550, น.75) ได้ให้แนวคิดการประเมินความเสี่ยงสำหรับองค์ประกอบนี้ มีวัตถุประสงค์อยู่ที่การแปลงข้อมูลดิบ ที่มีอยู่ให้อยู่ในรูปข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้ โดยในการตัดสินใจ ต้องอาศัยประสบการณ์ในขณะที่การตัดสินใจอีกรูปแบบหนึ่งใช้ข้อมูลที่ผ่านมาแล้ว ดังนั้นหากเราตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ไม่มีความแน่นอนภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนก็จะยิ่งทำให้เราต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ หลักในการวิเคราะห์จะมีอยู่ 7 ประเด็น คือ

1. การวิเคราะห์ลักษณะของความเสี่ยง ซึ่งก็จะประกอบไปด้วย 3 ประเด็นย่อย คือ

1.1 โอกาสที่ความเสี่ยงจะเกิดขึ้น โดยอาจจำแนกเป็นเป็นระดับต่างๆ เช่น สูงมาก หรือต่ำ หรืออาจคิดเป็นค่าร้อยละของโอกาสที่ความเสี่ยงนั้นๆ จะเกิดขึ้นซึ่งควรวิเคราะห์ทั้งจากข้อมูลในอดีตและข้อมูลภายใต้สถานการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งหมด

1.2 ผลกระทบ หรือลักษณะของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากมีความเสี่ยงนั้น ๆ ซึ่งผลกระทบก็จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความเสี่ยงนั้นๆ มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ควรจะพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับองค์กรและชุมชนที่อยู่รอบข้างด้วย

1.3 ระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการสำหรับลดความเสี่ยงนั้น ๆ เช่น ต้องดำเนินการเร่งด่วน หรือ ไม่เร่งด่วน เป็นต้น

2. การจำแนกกลุ่ม ของความเสี่ยง หมายถึงความเสี่ยงประเภทต่างๆ ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ในข้างต้น คือ ความเสี่ยงในเชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน และความเสี่ยงในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

3. การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง เพื่อพิจารณาว่ามีความเสี่ยงในเรื่องใดบ้างที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญอยู่ในลำดับต้น ๆ หรือเป็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบริหารขององค์กรมากกว่าความเสี่ยงด้านอื่นๆ

4. การตอบสนองความเสี่ยง จะเป็นการระบุถึงวิธีการที่จะใช้ตอบสนองความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น โดยทั่วไปแล้วก็จะประกอบด้วย 4 วิธีการหลัก ๆ

4.1 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ซึ่งวิธีการนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด เพราะเป็นการเลือกที่จะไม่รับความเสี่ยงเอาไว้เลย เช่น การลงทุนทางการเงินในรูปแบบประเภทต่าง ๆ ผู้ลงทุนเองก็จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ทั้งในเรื่องต้นทุนกับผลประโยชน์ รวมถึงความเสี่ยงว่าควรเลือกลงทุนทางการเงินในรูปแบบใดที่จะมีผลตอบแทนและมีความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หากท่านมีต้นทุนทางการเงินค่อนข้างจำกัดอาจเลือกที่จะลงทุนกับกองทุนรวมต่าง ๆ มากกว่าที่จะเลือกลงทุนโดยการเก็งกำไรจากการซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งจะมีความเสี่ยงที่สูงมากกว่า

4.2 การควบคุมความสูญเสีย เป็นการควบคุมความเสี่ยงประเภทหนึ่ง คือ ความเสี่ยงที่แท้จริง ว่าเป็นความเสี่ยงที่มีอยู่โดยธรรมชาติ และไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นการตอบสนองความเสี่ยงในการเลือกใช้วิธีการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ในความเป็นจริงแล้วอาจทำไม่ได้ ดังนั้น จึงต้องมีการควบคุมความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็จะมียู่ 2 วิธีการ ในการควบคุมความสูญเสีย คือ วิธีการแรก คือ การป้องกันการเกิดความสูญเสีย เป็นวิธีการลดความถี่ของความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น วิธีการที่สอง คือ การควบคุมขนาดของความสูญเสีย เป็นวิธีการควบคุมความรุนแรงของความสูญเสียที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการควบคุมขนาดของความสูญเสีย

4.3 การถ่ายโอนความเสี่ยง สำหรับวิธีการนี้มักจะพบเห็น ได้บ่อยที่สุดก็คือ การประกันภัย เช่น การทำประกันภัยรถยนต์ ก็ถือเป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงของเจ้าของรถยนต์ หากมี

กรณีเกิดอุบัติเหตุแล้ว ต้องมีการชำระเสียหายให้กับคู่กรณี โดยถ่ายโอนให้บริษัทประกันภัยเป็นผู้รับความเสี่ยงนี้เอาไว้แทน

4.4 การรับความเสี่ยงไว้เอง เป็นวิธีที่จะใช้เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงนั้นแล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการใดเลยที่จะเหมาะสมนอกจากที่จะรับความเสี่ยงนั้นไว้เอง เช่น การซื้อรถยนต์มาใหม่ คงเลือกที่จะทำประกันภัยชั้นหนึ่ง นั่นคือเป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงให้กับบริษัทประกันภัย หรือหากในชีวิตประจำวันต้องใช้รถอยู่เป็นประจำในบริเวณเขตเมือง การถ่ายโอนความเสี่ยงก็อาจจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม

5. กิจกรรมของการควบคุม หมายถึง ขั้นตอนหรือนโยบายที่เป็นการควบคุมเพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการตอบสนองความเสี่ยงที่ได้ทำในองค์ประกอบที่แล้วยังอยู่ระดับที่สามารถยอมรับได้

6. การสื่อสารและการส่งข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารความเสี่ยงสำคัญ ขั้นตอนนี้ ถือว่ามีความสำคัญ เพราะจะเป็นส่วนที่จะช่วยสนับสนุนในทุก ๆ องค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยภายในองค์กร อันเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์ประกอบอื่น เพราะจะมีส่วนช่วยทำให้บุคลากรในองค์กร ได้ทราบถึงทิศทาง การดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยง ตลอดจนถึงเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรม ที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงขององค์กร อีกทางหนึ่งด้วย

7. การตรวจติดตามการดำเนินงาน จะเป็นการมองในภาพโดยรวมทั้งหมดของทุก ๆ องค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการบริหารความเสี่ยงที่องค์กรได้นำมาใช้มีความเหมาะสมกับกลยุทธ์ขององค์กรมากน้อยเพียงใด

จันทนา สาขากร (2550, น.45) ได้ให้ความหมายของการประเมินความเสี่ยงว่าเป็น การพิจารณาความน่าจะเป็นของการเกิดขึ้น และผลกระทบเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการความเสี่ยง เกณฑ์การวัดระดับความเสี่ยงอาจใช้เป็นระดับสูง กลาง หรือต่ำ วิธีการประเมินความเสี่ยง อาจใช้เทคนิคเชิงปริมาณและคุณภาพร่วมกัน ผู้บริหารต้องพิจารณาผลกระทบที่คาดหวังและไม่คาดหวังจากเหตุการณ์ต่างๆ และประเมินความเสี่ยงของทุกเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องก่อน และเมื่อกำหนดวิธีการตอบสนองความเสี่ยงแล้วจึงพิจารณาความเสี่ยงที่เหลืออยู่ ความเสี่ยงสืบเนื่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือลักษณะของงาน ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ หมายถึง ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่หลังจากผู้บริหารได้ตอบสนองต่อความเสี่ยงสืบเนื่องนั้นแล้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2551, น.85) ได้สรุปการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ระดับความรุนแรงของผลกระทบ และระดับของความเสี่ยง โดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของแต่ละหน่วยงานจะต้องกำหนดเกณฑ์ของหน่วยงานขึ้นซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์ได้ทั้งเกณฑ์ในเชิงประมาทและเชิงคุณภาพทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน

2. การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง เป็นการนำความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยที่ระบุไว้มาประเมินโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงต่างๆ และประเมินระดับความรุนแรงหรือมูลค่าความเสียหาย จากความเสี่ยง เพื่อให้เห็นถึงระดับของเสี่ยงที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถกำหนดการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ข้างต้นทั้งนี้ขึ้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 พิจารณาโอกาส / ความถี่ในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ามีโอกาส / ความถี่ที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2.2 พิจารณาความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง ว่ามีระดับความรุนแรงหรือมีความเสียหายเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

3. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเมื่อหน่วยงานพิจารณาโอกาส / ความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ และความรุนแรงของผลกระทบ ของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้วให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยงต่อมหาวิทยาลัย / หน่วยงาน ว่าก่อให้เกิดระดับของความเสี่ยงในระดับใดในตารางระดับความเสี่ยง

4. การจัดลำดับความเสี่ยงเมื่อได้ค่าระดับความเสี่ยงแล้ว จะนำมาจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่มีผลต่อมหาวิทยาลัย / หน่วยงาน เพื่อพิจารณากำหนดกิจกรรมการควบคุมในแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงที่สำคัญให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากระดับของความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยง ที่ประเมินได้ โดยจัดเรียงตามลำดับจากระดับสูงมาก สูง มาก น้อย จากนั้นเลือกความเสี่ยงที่มีระดับสูงมาก และหรือสูง มาจัดทำแผนการบริหาร

กรมบัญชีกลาง (ม.ป.ป.) ได้สรุปการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้สามารถดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน จะต้องสอดคล้องกับภารกิจ ของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งโดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของหน่วยงานจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 วัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงาน เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงาน โดยทั่วไปจะระบุไว้ในแผนกลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน เช่นเดียวกับการกิจ และกลยุทธ์ในภาพรวมของหน่วยงาน เช่นภารกิจหลักของหน่วยงาน โครงสร้างของหน่วยงาน แนวโน้มการดำเนินงานของหน่วยงานในอนาคต นโยบายการบริหารงาน หรือนโยบายการเงิน การคลัง เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละกิจกรรมที่หน่วยงานกำหนด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมจะต้องสนับสนุน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงาน เช่น ระบบการประมวลข้อมูลทางการเงินและบัญชี เป็นต้น

2. ระบุปัจจัยเสี่ยงปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือผลการดำเนินงานในหน่วยงาน เช่น การเปลี่ยนตัวผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ บ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เป็นต้น เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงแต่ละชนิดมีผลกระทบต่อการทำงานและการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานไม่เท่ากันบางชนิดมีผลกระทบทันที บางชนิดมีผลกระทบในระยะยาว ดังนั้นผู้บริหารต้องติดตามพิจารณาและระบุปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาที่คาดว่าจะเกิดซึ่งควรครอบคลุมถึง

2.1 ผลกระทบจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

2.2 ปัจจัยความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ในการวางแผน และการประมาณการของหน่วยงาน

2.3 ข้อตรวจพบที่ได้รับจากการตรวจสอบ การสอบทวน ติดตาม และประเมินผล

2.4 ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เช่น ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คุณภาพของบุคลากรการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารหรือปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเงื่อนไขตามกฎหมายระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงาน

3. การวิเคราะห์และจัดระดับความเสี่ยงการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อหน่วยงาน ซึ่งโดยปกติปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยไม่เท่ากัน การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงมีหลายวิธีแตกต่างกัน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยๆ จึงควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมกับ

ขนาด ลักษณะการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถประเมินระดับความสำคัญของความเสี่ยงได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งผลเสียที่อาจเกิดจากความเสี่ยงนั้น โดยทั่วไปขั้นตอนการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงจะเป็น ดังนี้

3.1 ประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงคือการนำปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยมาพิจารณาถึงความสำคัญว่า หากเกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยแค่ไหน โดยอาจวัดเป็นระดับน้อย มาก สูง

3.2 ประเมินความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น คือ การพิจารณาว่าปัจจัยเสี่ยงที่ได้เรียงลำดับความสำคัญไว้แล้ว มีโอกาสที่จะเกิดปัจจัยเสี่ยงนั้น ในระดับน้อยมาก น้อย มาก สูง การวิเคราะห์โดยการประเมินความสำคัญและการประเมินความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น อาจใช้ผสมผสานกัน เช่น ปัจจัยเสี่ยงบางอย่างมีอัตราความถี่สูง เมื่อเกิดขึ้นแต่ละครั้งสูญเสียเงินน้อย แต่ถ้าเกิดบ่อยๆ เข้า โดยรวมอาจมีจำนวนเงินสูงก็จะทำให้เกิดความสำคัญได้

3.3 เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เหมาะสมโดยบางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ในรูปตัวเลข แต่อาจวิเคราะห์ออกมาเป็นระดับต่าง ๆ เช่น สำคัญมาก มาก หรือ น้อย เป็นต้น

4. กำหนดวิธีการควบคุมความเสี่ยง เมื่อหน่วยงานสามารถวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงแล้ว ฝ่ายบริหารควรพิจารณาหาวิธี เพื่อป้องกันความเสี่ยงนั้น ๆ โดยต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ว่าคุ้มกับประโยชน์ที่จะได้รับหรือไม่ ซึ่งในการกำหนดแนวทางในการป้องกันหรือลดความเสี่ยงผู้บริหารควรพิจารณาว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความเสี่ยงในลักษณะใด

4.1 กรณีที่เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับหน่วยงาน โดยรวม ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่มีใ้ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร การป้องกันหรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยการบริหารความเสี่ยงซึ่งมีกลยุทธ์ ดังนี้

4.1.1 กำหนด โครงสร้างพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยง กำหนด ผู้รับผิดชอบกระบวนการบริหารความเสี่ยง และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่การบริหารความเสี่ยงกับหน้าที่การประเมินความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งสัมพันธ์กับกลยุทธ์และโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ เราจะประเมินความเสี่ยงด้วยการระบุผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การจัดลำดับความสำคัญ และการวัดผลกระทบของความเสี่ยงเหล่านั้นที่อาจเกิดขึ้นต่อหน่วยงาน

4.1.2 ประเมินความเสี่ยงของหน่วยงาน กำหนดกรอบแนวคิด ซึ่งจะใช้ระบุความเสี่ยงทั้งหมดที่เป็นไปได้ เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการประเมินความเสี่ยง มองภาพรวมของความเสี่ยงที่มีความสำคัญที่สุดก่อน และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม

4.1.3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงที่จะประสบความสำเร็จต้องมีความเกี่ยวเนื่องหรือสอดคล้องกับกลยุทธ์ของหน่วยงานโดยตรง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับความเสี่ยงแต่ละประเภท เช่น กลยุทธ์การหลีกเลี่ยง การลดความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง

4.1.4 พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง หน่วยงานต้องพัฒนาเทคนิคการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติของ หน่วยงาน โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงเฉพาะเรื่อง

4.1.5 การติดตามประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยง เป็นขั้นตอนของหน่วยงาน ต้องอาศัยงานด้านตรวจสอบภายใน โดยในขั้นตอนนี้รวมถึงการติดตามการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นๆ เช่น การปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบ และการให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย อย่างไรก็ตามการบริหารความเสี่ยงที่สัมฤทธิ์ผล หมายถึง การเสาะแสวงหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การเชื่อมโยงการประเมินผลตอบแทนที่เพิ่มค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น (สำหรับธุรกิจ) และหน่วยงาน หน้าที่การติดตามประเมินผลจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานในข้อ (4.1.2) ดังกล่าว

4.1.6 การพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประสบความสำเร็จของหน่วยงานในที่สุด แหล่งข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงนั้น รวมถึงข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเชื่อถือได้และข้อมูลที่เกิดจากการสะท้อนความเสี่ยงของหน่วยงาน การปรับปรุงต้องรวมถึงระบบการวัดเป็นจำนวนหน่วยที่ใช้ได้ในระยะยาว เช่น จำนวนและผลกระทบจากความเสียหายที่ได้รับการจัดการภายในกระบวนการ ฯลฯ ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารความเสี่ยงนั้น ระบบการวัดผลที่เชื่อถือได้จึงเป็นสิ่งจำเป็น และจะทำให้หน่วยงานสามารถทราบขนาดความเสี่ยง และผลกระทบที่หน่วยงานจะสามารถรับได้หรือไม่เพียงใด

4.2 กรณีที่เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในและอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร การป้องกันหรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมอย่างเพียงพอและเหมาะสมการกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อจัดการให้ความเสี่ยงอยู่ในสภาพที่เป็นผลดีกับหน่วยงานนั้นมีลักษณะการจัดการได้ 5 ลักษณะ คือ การจัดการในลักษณะที่ยอมรับในความเสี่ยงนั้น การจัดการในลักษณะที่ทำให้ลดความเสี่ยงจากระดับความเสี่ยงสูงไปสู่ระดับความเสี่ยงต่ำ การจัดการในลักษณะที่เป็นการกระจายความเสี่ยง

สรุปการประเมินความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิดและผลกระทบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

2.1 ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรใดก็ตามขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้บริหารได้มีผู้ให้ความหมายของการจัดการความเสี่ยงไว้หลายท่าน ดังนี้

นฤมล สะอาดโหม (2550, น.26) กล่าวถึงการบริหารความเสี่ยง คือ วิธีการบริหารจัดการที่เป็นไปเพื่อการคาดการณ์ และลดผลเสียของความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550, น.15) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบ เพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล ในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด เพื่อลดมูลเหตุของ โอกาสแต่ละ โอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงิน ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสิทธิภาพ หรือความคุ้มค่า สามารถตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์เป็นสำคัญ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร อาจมีการออกหนังสือที่จะกำหนดเป็นนโยบาย การค้นหาความเสี่ยงและระบุความเสี่ยง ต้องอาศัยการศึกษาาร่วมกันของคนในองค์กร มีตัวแทนของแต่ละฝ่าย มาประชุม พิจารณาความเสี่ยงในองค์กร การประเมินความเสี่ยง เพราะบางสิ่งที่ยอมรับอาจจะเป็น การสูญเสียอย่างคาดไม่ถึงและวิธีการจัดการกับความเสี่ยงที่สามารถเลือกวิธีการให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมสภาวะแวดล้อมขององค์กร การประเมินผลการกำกับดูแล เป็นหน้าที่ของผู้บริหารหรือคณะกรรมการ การทำงานที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนำหลักฐานมาอ้างอิงเก็บข้อมูลไว้ใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

ชัยเสถฐ์ พรหมศรี (2550, น.32) กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มาของบริษัท โดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยง ยังเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ดีโดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารในบริษัททุกประเภทจะต้องตื่นตัวต่อความเสี่ยงที่มีต่อบริษัทและผลกระทบที่อาจส่งผลถึงกำไรของบริษัทด้วย

นิรภัย จันทรสวัสดิ์ (2551, น.26) ได้สรุปว่าการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารปัจจัย และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการ การดำเนินการต่างๆ โดยลดมูลเหตุแต่ละโอกาส ที่องค์การจะเกิดความเสียหายเพื่อให้ระดับและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์การยอมรับได้ประเมินได้ ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์การเป็นสำคัญ

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.45) ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยง หมายถึง การจัดการกระบวนการดำเนินงานขององค์การให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีการวางแผนวิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยง ตรวจสอบติดตามและควบคุม ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

ปราชญา กล้าผจญ (2551, น.43) กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจ และการวินิจฉัยสั่งการ โดยให้สามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งต่อ ความเสี่ยง และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น.16) ได้ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย จาก การดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามแผนเพื่อให้ระดับของความเสี่ยง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ควบคุมได้และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2553, น.35) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์การ เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบ เพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อ องค์การ และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์การยอมรับได้ ผู้บริหารสามารถนำเอา การบริหารความเสี่ยงมาใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มมูลค่า หรือคุณค่าขององค์การ เพื่อให้การบริหาร ความเสี่ยงขององค์การก้าวไปสู่ความเป็นเลิศได้ และนอกจากผู้บริหารองค์การจะบริหาร ความเสี่ยงให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศแล้ว สิ่งที่เป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารอย่างยิ่งก็คือ การบริหาร ความเสี่ยงแบบยั่งยืน การปลูกฝังนโยบาย โครงสร้าง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงใน กิจกรรมการปฏิบัติงานปกติขององค์การ เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างความยั่งยืนให้กับกรอบการบริหาร ความเสี่ยง ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่าความเสี่ยงที่ผู้บริหารรับทราบแล้ว และคาดว่าจะเกิดขึ้นได้ถูกจัดการ

อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความเสี่ยงใหม่ได้รับการบ่งชี้เพิ่มเติมโดยมีการสื่อสารและการตอบสนองอย่างเหมาะสม

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.26) ได้สรุปไว้ว่าการบริหารความเสี่ยงจะต้องอาศัยทีมงานและปฏิบัติงานร่วมกันทุกฝ่ายและจะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนคือเริ่มจากค้นหาความเสี่ยงในองค์กร ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การดำเนินการควบคุมความเสี่ยง เพื่อยอมรับ ลด กระจายหรือหยุดความเสี่ยงที่จะเกิด และในการแก้ปัญหาจะต้องมีการบันทึกการแก้ไข และมีการติดตามประเมินผลเพื่อให้ความเสี่ยงเป็นที่ยอมรับได้ขององค์กรและลดความเสี่ยงที่จะเกิดกับองค์กรให้น้อยที่สุด

COSO: Committee of Sponsoring Organizations' of the Tread way Commission (2008, p.85) ให้แนวคิดว่า การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้

สรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยง เป็นหลักการที่นำไปใช้ในการกำหนดเครื่องบ่งชี้ถึง เหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยง รวมไปถึงจนถึงการจัดการกับความความเสี่ยงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับองค์กรให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างหรือเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้ผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร และเพื่อช่วยผู้บริหารในการกำหนด ขอบเขตหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่ทำให้สามารถบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่แน่นอน และสามารถบริหารโอกาสทางธุรกิจของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กระบวนการบริหารความเสี่ยง

สมชาย ไตรรัตน์ภิรมย์ (2549, น.76) ได้แบ่งกระบวนการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการบริหารความเสี่ยง (Risk management planning) ประกอบด้วย การตัดสินใจว่าจะวางแผนการบริหารกิจกรรมโครงการอย่างไร โดยการทบทวนขอบเขตของโครงการ การวางแผนการบริหารโครงการ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมขององค์กร และทรัพยากรองค์กร ซึ่งผู้ร่วมโครงการสามารถอธิบายและวิเคราะห์การจัดการความเสี่ยง กิจกรรมในแต่ละโครงการ ผลผลิตหลักของการบริหารนี้คือแผนการจัดการความเสี่ยง

2. การจำแนกความเสี่ยง (Risk identification) ประกอบด้วย ข้อกำหนดที่มีต่อผลกระทบของโครงการและลักษณะข้อมูลเอกสารแต่ละโครงการ ผลผลิตหลักของกระบวนการนี้คือ การเริ่มต้นด้วยการลงทะเบียนความเสี่ยง

3. การวิเคราะห์คุณภาพความเสี่ยง (Qualitative risk analysis) ประกอบด้วย การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง ซึ่งขึ้นอยู่กับความน่าจะเป็นและผลกระทบที่เกิดขึ้น ภายหลังจากการจำแนกความเสี่ยงแล้ว ทีมความเสี่ยงสามารถใช้เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดลำดับความเสี่ยงและการจัดการข้อมูล การลงทะเบียนความเสี่ยงให้ทันสมัย ผลผลิตหลักในขั้นตอนนี้ก็คือ Update การลงทะเบียนข้อมูลความเสี่ยงให้ทันต่อเวลาเสมอ

4. การวิเคราะห์ปริมาณความเสี่ยง (Quantitative risk Analysis) ประกอบด้วย การประเมินค่าผลกระทบของความเสี่ยง ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ออกมาเป็นจำนวนหรือตัวเลข ผลผลิตหลักของกระบวนการนี้ เช่นเดียวกับ การลงทะเบียนหลักเพื่อให้ทันต่อเวลา

5. การวางแผนเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับความเสี่ยง (Risk response Planning) ประกอบด้วยการนำขั้นตอนมาใช้ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในความสำเร็จ และเป็นการลดภาวะคุกคามที่จะพบจากเป้าหมายโครงการ การใช้ผลผลิตต่างๆ ตามขั้นตอนที่ผ่านมา

6. การควบคุมและการติดตามความเสี่ยง (Risk Monitoring and Control) ประกอบด้วย การจำแนก การติดตามความเสี่ยง และความเสี่ยงที่เหลืออยู่ การจำแนกความเสี่ยงใหม่ การจัดแยกแผนการเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง และการประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง ที่ใช้ตลอดโครงการ ผลผลิตหลักของกระบวนการนี้คือ การให้คำแนะนำ / การให้การรับรอง และการป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้น ความต้องการการเปลี่ยนแปลงและการลงทะเบียนบนความเสี่ยงให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้งการวางแผนการบริหาร โครงการ และกระบวนการจัดการทรัพยากรของโครงการ

นฤมล สะอาดโหม (2550, น.36) กล่าวถึง กระบวนการบริหารความเสี่ยง

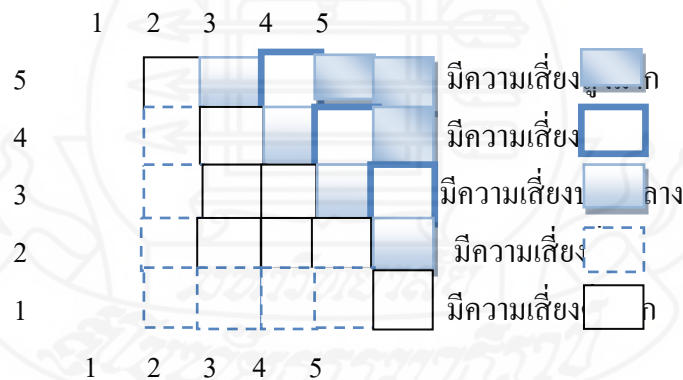
1. การจัดตั้งผู้บริหารงานด้านความเสี่ยงและทีมบริหารความเสี่ยงขององค์กร จะต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และสามารถในการสร้างทีมที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงไม่จำเป็นต้องมีความรอบรู้ทุกด้าน แต่ควรเป็นผู้ที่มีความสนใจงานด้านการบริหารความเสี่ยงอย่างแท้จริง ผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงมีหน้าที่ในการกำหนดขอบเขตและเป้าหมายงานบริหารความเสี่ยงขององค์กร ร่วมกับทีมงานบริหารด้านอื่นขององค์กร วางกรอบ แนวทางการคิดวิเคราะห์ความเสี่ยงขององค์กร สร้างทีมนักบริหารความเสี่ยงขององค์กร ร่วมมือกับหน่วยงานบริหารด้านอื่นขององค์กร ในขั้นตอนการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การวางแผนกลยุทธ์ ด้านการบริหารความเสี่ยง การติดตามประเมินผล การบริหารความเสี่ยงขององค์กร เมื่อจัดตั้งทีมบริหารความเสี่ยงได้แล้วขั้นตอนที่สำคัญต่อไป คือการวางขอบเขตและวัตถุประสงค์ของงานบริหารความเสี่ยง

2. การระบุความเสี่ยงขององค์กร หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งทีมบริหารงานความเสี่ยงแล้ว ทางทีมงาน มีหน้าที่ในการเก็บข้อมูลความเสี่ยงขององค์กร โดยศึกษาร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ขององค์กรเพื่อระบุความเสี่ยงที่องค์กรเผชิญ ซึ่งตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก วิธีการที่นิยมใช้กันตอนนี้คือการประชุมเพื่อระบุความเสี่ยงร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ควรมีการเก็บข้อมูลการสูญเสียที่เกิดขึ้นเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานขั้นต่อไป

3. การประเมินความเสี่ยงขององค์กร การประเมินผลกระทบความเสี่ยงต่อองค์กรสามารถจัดทำแยกเป็นความถี่ และความรุนแรงของความเสี่ยงสำหรับความเสี่ยงแต่ละประเภท เพื่อการวางแผนมาตรการจัดการความเสี่ยง จึงต้องอาศัยข้อมูลความถี่และความรุนแรง ในการเลือกวิธีการที่จะสามารถรองรับความเสี่ยง ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

4. การสร้างแผนภูมิความเสี่ยง ขั้นตอนต่อมา คือ การสร้างแผนภูมิความเสี่ยง เพื่อผู้บริหารและทุกคนในองค์กร ได้เห็นภาพรวมว่าความเสี่ยงมีการกระจายตัว ตามความเสี่ยงที่รุนแรงอย่างไร ทั้งนี้เพื่อผู้บริหารความเสี่ยง สามารถเลือกจัดการกับความเสี่ยงที่มีความสำคัญมากที่สุดก่อน การสร้างแผนภูมิความเสี่ยง อาศัยข้อมูลความเสี่ยงในรูปแบบของความถี่และความรุนแรงที่เก็บรวบรวม จากขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงขององค์กร

แผนภูมิความเสี่ยงสำหรับแต่ละแหล่งที่มาของความเสี่ยงสามารถแสดงได้ในรูปของความถี่และความรุนแรงดังนี้ หากความถี่และความรุนแรงแบ่งออกเป็นสูงกับต่ำ

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิความเสี่ยง

ที่มา: นฤมล สะอาดโหม (2550, น.85)

ความเสี่ยงที่ตกอยู่ในช่องความถี่สูง/ ความรุนแรงสูง ที่มุมขวาสุดของแผนภูมิความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงที่ควรได้รับการจัดการก่อน

ความเสี่ยงที่ตกอยู่ในช่องความถี่ต่ำ/ ความรุนแรงสูง ที่มุมซ้ายบนของแผนภูมิความเสี่ยงเป็นความเสี่ยงที่ควรได้รับการจัดการเป็นอันดับรองลงมา

ความเสี่ยงที่ตกอยู่ในช่องความถี่ต่ำ/ ความรุนแรงต่ำ ที่มุมซ้ายล่างของแผนภูมิความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงที่ทางองค์กรอาจจะสามารถรับเอาไว้เองได้

5. การวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ในขั้นเริ่มต้นโดยส่วนมากผู้บริหารจะเริ่มจัดการกับความถี่ที่อยู่ในเขตที่รุนแรงก่อน แล้วจึงลดระดับลงมาตามเพื่อลดความถี่และความรุนแรงของความสูญเสีย ให้มาอยู่ในเขตที่เป็นความเสี่ยงรองลงมา ในแผนภูมิความเสี่ยงหลังจากได้จัดการความเสี่ยงที่ควรได้รับการจัดการก่อนและหลังแล้ว ขั้นต่อไป คือ การวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการกับความถี่ โดยควรคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับภายใต้ทางเลือกต่าง ๆ พิจารณาจากสี่ทางเลือกหลักคือ

5.1 การรับหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

5.2 การรับความเสี่ยงไว้เอง

5.3 การควบคุมความสูญเสีย

5.4 การถ่ายโอนความเสี่ยง

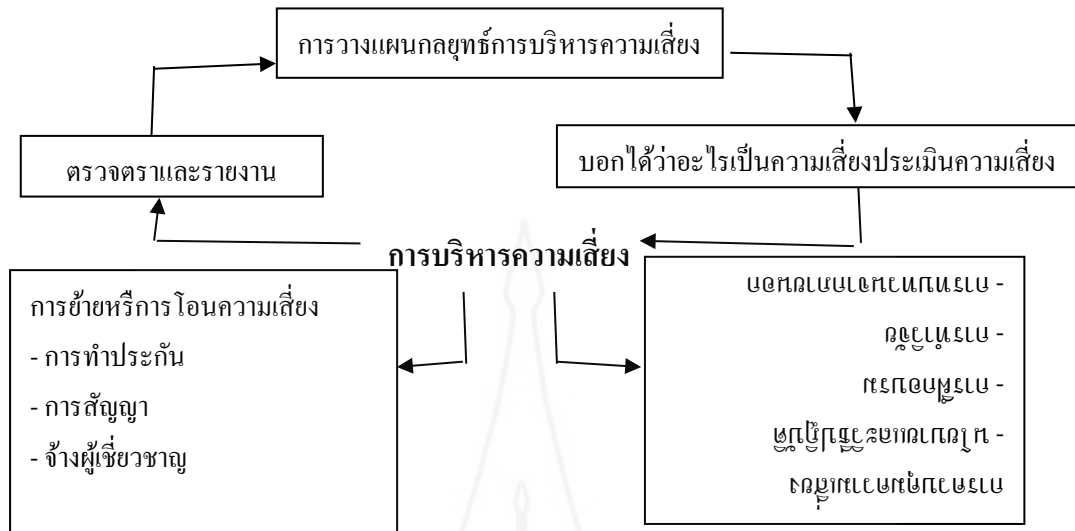
6. การติดตามประเมินผลแผนกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยง เมื่อได้ทางเลือกที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยง ทีมผู้บริหารความเสี่ยง ต้องกำหนดแผนบริหารความเสี่ยงที่จะต้องร่วมกันปฏิบัติ ความเสี่ยงบางรายการเป็นความเสี่ยงเฉพาะที่เกิดจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งขององค์กรเท่านั้น แต่ความเสี่ยงหลายรายการเป็นความเสี่ยงที่ทุกฝ่ายมีส่วนก่อให้เกิดการนำแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การติดตามประเมินผล จะช่วยให้ทีมบริหารความเสี่ยงได้ข้อมูลเพิ่มเติมไปใช้เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ชร สุนทรายุทธ (2550, น.48) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วย

1. การวางแผนกลยุทธ์ จะต้องมีการร่างกรอบการบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กร เพื่อที่จะได้สนับสนุนการกำกับดูแลกิจการ และการบริหารความเสี่ยงให้ดำเนินไปอย่างดีที่สุด รวมถึงการผนวกกระบวนการความเสี่ยง ทั้งจากระดับล่างสู่ระดับบน และจากระดับบนสู่ระดับล่าง มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์ความเสี่ยง จะต้องพยายามบอกให้ได้ว่าอะไรคือความเสี่ยงรู้จักระบุคัดเลือกว่าความเสี่ยงใด เป็นความเสี่ยงที่สำคัญ หรือจำเป็นเพื่อที่จะได้มุ่งเน้นและทำแผนปฏิบัติการต่อไป

3. การควบคุมความเสี่ยง อาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อจะปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง ต้องมีระบบตรวจตราดูแล และรายงานความเสี่ยงที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2.2 แสดงตัวแบบการบริหารความเสี่ยง

ที่มา: ทร สุนทรายุทธ (2550, น.78)

กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐานของ COSO : Committee of Sponsoring Organizations' of the Tread way Commission (2008, p.95) ซึ่งประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting)
2. การระบุความเสี่ยง (Event Identification)
3. การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment)
4. กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับแต่ละความเสี่ยง (Risk Response)
5. กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (Control Activities)
6. ข้อมูลและการสื่อสารด้านบริหารความเสี่ยง (Information and Communication)
7. การติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยง (Monitoring)

ขั้นตอนที่1 การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง

การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงและพิจารณาเลือกแผนงาน / โครงการที่จะนำมาบริหารความเสี่ยง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มุ่งเน้นโครงการที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อการบรรลุผลสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ได้รับงบประมาณ ซึ่งเป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ในประเด็นยุทธศาสตร์และได้รับงบประมาณเป็นลำดับแรก

ขั้นที่ 2 การระบุความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ระบุความเสี่ยง ดังนี้

1. การระบุความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล ในการวิเคราะห์เพื่อระบุความเสี่ยง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ให้นำแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล ที่เกี่ยวข้อง แต่ละด้านมาเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ความเสี่ยง เช่น ด้านยุทธศาสตร์ โครงการที่คัดเลือกมานั้น อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องประสิทธิภาพ และความโปร่งใสด้านการเงิน อาจมีความเสี่ยงเรื่องนิติกรรมและภาระรับผิดชอบด้านกฎระเบียบ อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องนิติกรรม และความเสมอภาคทั้งนี้ ความเสี่ยงเรื่องธรรมาภิบาลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้แก่

- 1.1 ประสิทธิภาพ (Effectiveness)
- 1.2 ประสิทธิภาพ (Efficiency)
- 1.3 การมีส่วนร่วม (Participation)
- 1.4 ความโปร่งใส (Transparency)
- 1.5 การตอบสนอง (Responsiveness)
- 1.6 ภาระรับผิดชอบ (Accountability)
- 1.7 นิติธรรม (Rule of law)
- 1.8 การกระจายอำนาจ (Decentralization)
- 1.9 ความเสมอภาค (Equity)

2. การระบุความเสี่ยงเมื่อได้วิเคราะห์และระบุความเสี่ยงตามมิติธรรมาภิบาลแล้ว ให้พิจารณาว่าความเสี่ยงดังกล่าวสอดคล้องกับความเสี่ยงประเภทใด โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น.78) ได้แบ่งประเภทของความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้าน

2.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการ ไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วน

เสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

2.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบภายในองค์กร / กระบวนการ / เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ ใช้นวัตกรรม / ความเพียงพอของข้อมูลส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนิน โครงการ

2.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

2.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk: C) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง โดยระบุโอกาสของการเกิดความเสี่ยงว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายในระดับใด และเมื่อเกิดความเสี่ยงแล้วขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อใครบ้าง ในระดับเท่าใด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดให้หน่วยงานคัดเลือกความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงขึ้นบ่อยๆ และเมื่อเกิดความเสี่ยงขึ้นแล้วมีความรุนแรงของผลกระทบระดับสูงสุด

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดกลยุทธ์ที่ใช้สำหรับจัดการแต่ละความเสี่ยง ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง: ปฏิเสธและหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง โดยการหยุดยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือโครงการที่จะนำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง

2. การควบคุมความสูญเสีย : พยายามลดความเสี่ยงโดยการเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนของกิจกรรม หรือ โครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง รวมถึงลดความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงจะเกิดขึ้น

3. การรับความเสี่ยงไว้เอง : หากทำการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการจัดการความเสี่ยงใดเลยที่เหมาะสม เนื่องจากต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับอาจต้องยอมรับความเสี่ยงแต่ควรมีมาตรการ การติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น

4. การถ่ายโอนความเสี่ยง : ยกภาระในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงให้ผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมบริหารความเสี่ยง

หลังจากได้ประเมินความเสี่ยงและกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยงแล้ว จึงดำเนินการกำหนดกิจกรรม หรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงให้หมดไป หรือลดลงในระดับที่ยอมรับได้ โดยกิจกรรมที่กำหนดต้องเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานยังไม่เคยปฏิบัติ หรือเป็นกิจกรรมที่กำหนดเพิ่มเติมจากกิจกรรมเดิมที่เคยปฏิบัติอยู่แล้ว แต่ไม่สามารถควบคุมความเสี่ยงได้ นอกจากนี้ยังต้องกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการแต่ละกิจกรรม ตลอดจนหน่วยงานผู้รับผิดชอบในแผนบริหารความเสี่ยงของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 6 ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง

ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง ด้วยการกำหนดช่องทางการสื่อสารข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงให้กลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ผู้บริหาร คณะทำงานจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงตลอดจนบุคลากรของหน่วยงาน ได้รับทราบข้อมูลทางช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือเวียน แผ่นพับ การจัดประชุมชี้แจง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 การติดตามและเฝ้าระวังความเสี่ยง

การติดตามและเฝ้าระวังความเสี่ยง ด้วยการกำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลว่าแต่ละหน่วยงาน มีการประเมินประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความมั่นใจว่ามาตรการในการปรับปรุงความเสี่ยงที่วางไว้เพียงพอเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีการปฏิบัติจริง สามารถลดหรือป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนมีการรายงานผลตามกำหนดเวลา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2551, น.115) ได้ออกแบบกระบวนการในการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

1. การจัดตั้งผู้บริหารความเสี่ยง และคณะทำงานบริหารความเสี่ยงขององค์กร
ขั้นตอนแรกผู้บริหารพึงปฏิบัติคือ การสร้างความรู้สึกร่วมในงานบริหารความเสี่ยงขององค์กร

เพื่อให้บุคคลทุกคนในองค์กรเห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กรและบุคลากรหลังจากองค์กรได้ทำการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามมาตรการในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรในขั้นตอนต่างๆ จากนั้นองค์กร ควรจัดตั้งผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงซึ่งควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่จะต้องสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารในส่วนงานอื่นขององค์กรได้

2. การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบข่ายการบริหารความเสี่ยง คณะทำงานบริหารความเสี่ยงควรมีส่วนร่วมในการวางขอบข่ายของงานบริหารความเสี่ยงขององค์กรอย่างแท้จริง

3. การระบุความเสี่ยง เป็นการระบุเหตุการณ์ใดๆ ทั้งที่มีผลดีและผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยต้องระบุด้วยว่า เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นอย่างไร และทำไม

4. การประเมินความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบ จากเหตุการณ์ความเสี่ยงโดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่ได้วางไว้

5. การประเมินมาตรฐานการควบคุม เป็นการประเมินกิจกรรมควบคุมที่ควรจะมี หรือมีอยู่แล้วว่าสามารถควบคุมความเสี่ยงที่หรือปัจจัยเสี่ยงได้เพียงพอหรือไม่เพียงใด

6. การบริหารความเสี่ยง เป็นการนำกลยุทธ์ มาตรการหรือแผนงานมาใช้ปฏิบัติ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือลดความเสียหายของผลกระทบที่จะเกิดจากเหตุการณ์ความเสี่ยง

7. การรายงาน เป็นการรายงานผลการบริหารความเสี่ยง ที่ได้ดำเนินการให้ฝ่ายบริหารรับ ทราบ และให้ความเห็นชอบดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง

8. การติดตามและทบทวน เป็นการติดตามของการดำเนินงาน ตามแผนการบริหารความเสี่ยง ว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ รวมทั้งทบทวนประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยงเพื่อพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้น

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2554, น.44) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์กรสามารถกำหนดเป็นขั้นตอน ดังนี้ การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การศึกษาถึงผลกระทบ การจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง การรายงานและติดตามผล และการประเมินผล แผนการบริหารความเสี่ยง ซึ่งทั้ง 7 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการบริหารความเสี่ยง เพราะเป็น ปัจจัยที่ผู้ทำหน้าที่ในการบริหารความเสี่ยงหรือบริษัท จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหาร ความเสี่ยง โดยกำหนดถึงความต้องการในการบริหารความเสี่ยง และกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ ให้เกิดการบรรลุในการบริหารความเสี่ยง

2. การระบุความเสี่ยง เป็นขั้นตอนที่ 2 ของกระบวนการเป็นขั้นตอนที่ทำหน้าที่ในการระบุถึงปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อองค์กรหรือบริษัท องค์กรที่ส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ จะมีปัจจัยเสี่ยง คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่ไม่แน่นอน การขนส่งสินค้า อาจเกิดอันตราย ลูกค้านในประเทศอาจผิคนัดชำระ ฯลฯ ซึ่งปัจจัยเสี่ยงในแต่ละองค์กรก็จะเกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กร และขนาดขององค์กร เพราะประเภทขององค์กรที่แตกต่างกันจะมีลักษณะความเสี่ยงที่แตกต่างกัน

3. การประเมินความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ เพราะการที่บริษัทหรือ องค์กรใดๆ จะเลือกวิถีใดในการป้องกันความเสี่ยง บริษัทนั้นจะต้องทราบถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ว่ามีโอกาสในการเกิดขึ้นเท่าใด เพื่อที่จะได้เลือกใช้เครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยง ได้ถูกต้อง เพราะวิธีการแต่ละวิธีในการป้องกันความเสี่ยงนั้น มีต้นทุนและวิธีการที่แตกต่างกัน การเลือกวิธีการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงที่ถูกต้องจะทำให้บริษัทเกิดความสมดุล

4. การศึกษาถึงผลกระทบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ยากและสำคัญที่สุดของการบริหารความเสี่ยง เพราะบริษัทจะต้องทำการประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ละปัจจัย ปัจจัยใดจะมีผลกระทบ มากน้อย ต่อองค์กรเพียงใด ปัจจัยที่มีผลกระทบมากจะได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน แต่ปัจจัยที่มีผลกระทบ น้อยนั้นก็ไม่สามารถละเลยได้เช่นกัน แต่การศึกษาถึงผลกระทบนี้จะทำให้ธุรกิจทราบว่าแต่ละปัจจัย เสี่ยงจะมีผลกระทบต่อองค์กรร้ายแรงเพียงใด ผู้บริหารจะนำขั้นตอนนี้ ไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจ เพราะการบริหารความเสี่ยงนั้นบางครั้งมีต้นทุนสูง ถ้าหากนำมาใช้กับความ เสี่ยงที่มีผลกระทบต่อธุรกิจน้อย อาจเกิดความไม่คุ้มค่า

5. การจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการวางแผนในการบริหารความเสี่ยง และการลงมือปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง และการลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นขั้นตอน ธุรกิจจะต้องมีการวางแผนการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็น ระบบ โดยมีการกำหนดถึงแผนบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นขั้นตอนว่า ความเสี่ยงใดจะต้องทำการ บริหารก่อนหลัง แต่การบริหารความเสี่ยงนั้นจะไม่สามารถกระทำแต่เพียงอย่างเดียวโดยลำพัง หรือ การบริหารความเสี่ยงนั้นไม่สามารถมองปัญหาเดียวได้ (Silo View) การบริหารความเสี่ยงจะต้องมองภาพรวมขององค์กร และลงมือแก้ไขอย่างพร้อมเพรียงกัน แต่อาจ กำหนดเป็นขั้นตอนก่อนหลังได้

6. การรายงานและติดตามผล เป็นการศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ไขและการป้องกันความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรว่าประสบความสำเร็จในการป้องกันความเสี่ยงเพียงใด และการป้องกันความเสี่ยงนั้นเป็นไปตามแผนหรือไม่

7. การประเมินผลแผนการบริหารความเสี่ยง และแก้ไขแผนในการป้องกันความเสี่ยง เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ต่อเนื่องจากการรายงานและติดตามผลว่าแผนที่ได้วางไว้นั้นเป็นไปตามขั้นตอน และประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนในการป้องกันความเสี่ยง ก็จะต้องมีการปรับแผนใหม่ เพื่อรองรับได้กับสถานการณ์จริง

ทั้งหมดนี้ก็เป็นหลักการเบื้องต้นของการบริหารความเสี่ยงที่จะช่วยให้ผู้บริหารได้เข้าใจถึงแนวความคิดและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรได้ เมื่อมีการนำเทคนิคการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กรแล้ว ก็จะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปกระบวนการบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของหน่วยงาน หรือขององค์กรรวมทั้งการบริหาร / จัดการความเสี่ยง โดยกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3. การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน

การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับกระบวนการการบริหารความเสี่ยง และนำมาจัดการให้ครอบคลุมงานทุกด้านในสถานศึกษา

ดร. สุนทรายุทธ (2550, น.78) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา เป็นการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม กระบวนการต่างๆ โดยลดมูลเหตุ และ โอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหายให้อยู่ในระดับที่ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ ภารกิจและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการบริหารความเสี่ยง มุ่งสู่วิสัยทัศน์ เพื่อให้้องค์การที่มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และมีประสิทธิผลภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี ตามแนวปฏิบัติที่เป็นสากล โดยมีภารกิจ ดังนี้

1. ศึกษา และวางแผนนโยบายการบริหารความเสี่ยงของทุกหน่วยงาน เพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์กร บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
2. พัฒนา และปรับปรุง แผนกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

3. วางแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อเป็นแผนแม่บทให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ติดตาม กำกับดูแล และประเมินการบริหารความเสี่ยง ของทุกกลุ่มงาน
5. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกของบุคลากรทุกระดับให้

ตระหนักถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ และให้เห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

การจัดการด้านความเสี่ยงในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สมาชิกทุกคนต้องรับรู้และช่วยกันวางแผน ผู้บริหารหรือผู้นำระดับสูงต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนงาน แต่งตั้งคณะกรรมการให้ชัดเจน และต้องคำนึงถึงความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงโดยทั่วไป เป็นความเสี่ยงโดยภาพรวมขององค์กรนั้น ๆ อาจมองถึงลงไปต่อว่าจะมีความเสี่ยงต่อด้าน ดังนี้

- 1.1 ความเสี่ยงที่เกิดจากขนาดขององค์กร ขนาดขององค์กรจะเป็นตัวชี้วัดโอกาสจะเกิดความเสียหาย มีการแบ่งขนาดเป็น ใหญ่ กลาง เล็ก ตามขนาดที่มีนักเรียน ส่งผลถึงระบบบริหารจัดการย่อมจะยุ่งยากมากขึ้นด้วย แต่ทั้งนี้สามารถแก้ปัญหาด้วยระบบการบริหารจัดการของผู้บริหาร

- 1.2 ความเสี่ยงที่เกิดจากความสลับซับซ้อน ผู้บริหารโดยทั่วไปจะมีวิธีการแก้ปัญหาในแบบของตนเองและมักทราบวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เป็นทางการสามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วกว่าจนลืมนึกถึง กฎ ระเบียบข้อบังคับ และพบว่าองค์กรขนาดใหญ่มีความเสี่ยงในเรื่องที่เกิดจากความสลับซับซ้อนสูง เช่น ระบบการควบคุม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1.3 ความเสี่ยงที่เกิดจากคุณภาพของระบบควบคุมภายใน การจัดการบริหารแบบธรรมาภิบาลจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของรัฐ ก็จะต้องจัดระบบการตรวจสอบภายในและการปฏิบัติตามระบบควบคุมที่รัฐกำหนด ผลของการไม่ปฏิบัติตามย่อมนำความเสียหายมาสู่องค์กรได้

- 1.4 ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราการเจริญเติบโตขององค์กร อัตราการเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดขององค์กรทำให้การบริหารจัดการต้องทำแบบก้าวกระโดด แข่งกับเวลา ระบบที่มีอยู่ต้องรีบปรับปรุง นำมาซึ่งความผิดพลาดได้

- 1.5 ความเสี่ยงที่เกิดจากความสามารถของฝ่ายบริหาร องค์กรจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ในทางการศึกษาอาจจะพบว่าฝีมือของผู้บริหาร โรงเรียนสามารถทำให้โรงเรียนพัฒนาก้าวหน้าได้ แต่การวัดความสามารถของผู้บริหารนั้นยาก แต่ก็สามารถดูได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เป้าหมายของการศึกษา และคุณภาพของการศึกษา

1.6 ความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตทางการบริหาร เป็นความเสี่ยงที่อันตรายอย่างยิ่ง เพราะเกิดจากการกระทำของผู้บริหารที่ทุจริต ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของตน หากอยู่ในขั้นรุนแรงแล้ว นับว่าเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในจิตอันตราย ทำให้องค์กรล่มสลายได้

1.7 ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อม การควบคุมเปลี่ยนที่สำคัญ ได้แก่ ระบบเปลี่ยนอันเนื่องมาจากนโยบาย หรือมีการเปลี่ยนระบบเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญนำมาสู่ความเสียหายที่รุนแรง ถ้ากระทำโดยขาดความรอบคอบ การเปลี่ยนบุคลากร ผู้รับผิดชอบงานที่รู้เรื่องงานที่ปฏิบัติคืออยู่แล้ว อย่างกะทันหันทำให้เกิดการติดขัดประสิทธิภาพด้อยลง

1.8 ความเสี่ยงที่เกิดจากบุคลากรขาดคุณภาพ บุคลากรที่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดความรับผิดชอบ ขาดจรรยาบรรณนับว่าเป็นความเสี่ยงอย่างร้ายแรงขององค์กร หลายหน่วยงาน มีการแบ่งพรรค แบ่งพวก ขาดความสามัคคี และมีการขัดแย้งกับผู้บริหารอย่างรุนแรง นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ขาดการควบคุม ดังนั้นควรให้ความสำคัญในกระบวนการสรรหาบุคลากรให้มาก เพื่อให้ได้คนดี เก่ง มาอยู่ในหน่วยงาน

1.9 ความเสี่ยงที่เกิดจากผลการปฏิบัติงาน ไม่ดี ผู้บริหารที่ละเลยไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานที่ไม่น่าพอใจหรือปล่อยให้การปฏิบัติงานของบุคคลที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการดำเนินการหรือมีก็ไม่มีประสิทธิภาพ ยังจะนำซึ่งความสูญเปล่าค่าใช้จ่ายขององค์กรนั้น

1.10 ความเสี่ยงที่เกิดจากภาครัฐ องค์กรที่ได้รับอิทธิพลจากองค์การภายนอก ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม กระทบต่อภารกิจขององค์กรนั้น ความไม่แน่นอนนโยบายภาครัฐ ซึ่งปรับเปลี่ยนไปมา ทำให้กระทบต่อการดำเนินงาน การออกกฎ ระเบียบควบคุม ของรัฐที่ออกมาอาจจะขัดกับแผนพัฒนาที่องค์กรมีไว้แล้ว

2. ความเสี่ยง โดยเฉพาะพื้นที่ จำแนกประเภทความเสี่ยงอีกทางหนึ่ง คือการพิจารณาลักษณะความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กร ลักษณะ โครงสร้าง การจัดองค์กรเป็นอย่างไร แล้วมุ่งแบ่งความเสี่ยงตามประเภทและขอบข่ายของพื้นที่องค์กรนั้น ๆ ลักษณะความเสี่ยงที่สำคัญในพื้นที่ ดังนี้

2.1 การบริหารทรัพยากรมนุษย์

2.2 การบริหารการเงิน

2.3 การบริหารสินทรัพย์

2.4 การบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ

โดยลักษณะความเสี่ยงทั้ง 4 จะเป็นประเด็นที่มีปัจจัยเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อสถานศึกษาซึ่งมี 2 ด้านคือ โครงสร้างนโยบายสถานศึกษา และผลผลิตและการบริหาร

1. โครงสร้างนโยบายสถานศึกษา เปรียบเสมือนส่วนนโยบายเป็นทิศทางว่าใครจะทำหน้าที่ใด ความเสี่ยงของพื้นที่ ด้านโครงสร้างนโยบายสถานศึกษา อาจเกิดขึ้นได้หลายอย่าง โดยเฉพาะความเสี่ยงของระดับประถมศึกษา

1.1 โครงสร้างหรือ ฝั่งการบริหารงาน โรงเรียนไม่เหมาะสม กับสภาพโรงเรียน ระบบการรายงานและสั่งการเป็นระบบราชการ ระบบราชการกับข้อจำกัดการทำงาน ที่ค้ำนึ่งถึงระเบียบมากกว่าเป้าหมาย

1.2 นโยบายสถานศึกษา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาไม่ชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมทุกระดับ

2. ผลผลิตและการบริหารผลผลิต ซึ่งถือว่าเป็นหลักการทำของสถานศึกษา ความเสี่ยงของผลผลิต บริการ จำแนกเป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คือ คุณภาพนักเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นคนดี พลเมืองดี

2.1 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในบรรดาทรัพยากรถือว่า มนุษย์ มีความสำคัญสูงสุดและเสี่ยงมากที่สุด สำหรับในสถานศึกษาทั้งประถมและมัธยม จะพบปริมาณและคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

2.2 การบริหารการเงิน กิจกรรมทั้งหลายต้องอาศัยเงินเป็นหลัก ความเสี่ยงของพื้นที่การเงินการบัญชี อาจเกิดขึ้นได้หลากหลาย โดยเฉพาะความเสี่ยงในทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยของเงินสด และทรัพย์สิน การทุจริตรายงานการเงิน การขาดงบประมาณ การใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับ

2.3 การบริหารสินทรัพย์ การจัดซื้อจัดหา มักจะเกิดการทุจริตคอร์ปชั่น หรือการยกยอก นื้อ โกง ความเสี่ยงในพื้นที่อันสำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่องคุณภาพ ความเสี่ยงเรื่องคุณลักษณะความเสี่ยงเรื่องการกำหนดราคา ความเสี่ยงจากระบบ e – procurement ความเสี่ยงเรื่องผู้ขาย ความเสี่ยงจากการทุจริต

2.4 การบริหารงานพัสดุ และครุภัณฑ์ การบริหารงาน เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการจัดหาซื้อ จัดหา โอกาสเสี่ยงตามพื้นที่ เช่น การรับสินบน คอร์ปชั่น ผู้ขายมีปัญหา พัสดุล้าสมัย ระบบการควบคุมพัสดุมือจุดอ่อน ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานพัสดุ ครุภัณฑ์ยังแบ่งด้วยความหุหุหุ ความฟุ่มเฟือย ความสูญเปล่า การสูญเสียโอกาสอีกด้วย

2.5 การบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จนวัตกรรมคือสิ่งใหม่ๆที่นำเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจ รวมถึงการบริหารโรงเรียนเป็นฐานและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการนับว่ามีความสำคัญในการนำ

นวัตกรรมเข้ามาใช้ ความถูกต้องและเหมาะสมของนวัตกรรม ความถูกต้องของข้อมูล การเปลี่ยนจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบใหม่ การเข้าถึงผู้ใช้ที่ไม่ได้รับมอบหมาย ความปลอดภัยของระบบข้อมูลสารสนเทศ วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ การทุจริต การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.85) ได้ศึกษาถึงการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาว่า การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษานั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่หลายเรื่อง เช่น ความปลอดภัยของครูนักเรียน การควบคุมภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย ระบบป้องกันคุณภาพ การป้องกันอุบัติเหตุ การใช้เครื่องมือที่ปลอดภัย การเขียนป้ายบอกอันตราย สิ่งเหล่านี้เรียกว่าโปรแกรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

ทิวสุดา ศรีสุระพลกิจ (2554, น.75) ได้สรุปการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารความเสี่ยง ถือเป็นเครื่องมือหรือผู้ช่วยของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มการบริหารในโรงเรียน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการ ที่จะทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่งาน กลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มการบริหารงาน ที่กำหนดการบริหารความเสี่ยง เป็นการสนับสนุนและเพิ่มคุณค่าให้กับการปฏิบัติงาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการตรวจสอบ การนำแผนสู่การปฏิบัติ การติดตามผล และการรายงานผลการตรวจสอบภายในเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะเป็นหลักประกันว่าการทำงานในองค์กรจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการข้างต้นสามารถสรุป ความเสี่ยงในสถานศึกษาว่าเป็นความเสี่ยงที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารส่วนใหญ่มักละเลยหรือปล่อยให้เป็นหน้าที่ในการบริหารจัดการของหัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบที่ได้รับการแต่งตั้งและไว้วางใจจากตน

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยเลือกใช้การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.28) ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานและความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง สามารถอธิบายได้ดังนี้.

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธนะรัตน์ แต่วัฒนา (2550, น.46) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกอันจะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือการดำรงอยู่ขององค์กรและการครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ ขององค์กร รวมไปถึงการตัดสินใจด้านการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางขององค์กรที่ไม่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรที่กำหนดไว้

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.45) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ตามแนวคิดของคณะ กรรมการตรวจสอบและสำนักตรวจสอบภายในองค์กร (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission (COSO) ว่าความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจหรือสถานะขององค์กร โดยแหล่งที่มาของความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอกได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขันการเปลี่ยนแปลงนโยบาย กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางเศรษฐกิจปัจจัยทางการเมืองและปัจจัยความเสี่ยงภายในได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่สามารถส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการและวิธีดำเนินงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551, น.15) ให้ความหมายของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมโดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดความร่วมมือจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระ ทำให้โครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการตอบสนองอย่างแท้จริง

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.8) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กร ที่เกี่ยวกับการกำหนดแผนการบริหาร ดำเนินงานและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร มีเป้าหมาย วิธีการดำเนินการจัดสรร การติดตาม และแจ้ง

ให้ทุกคนทราบอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป้าหมายขององค์กร ถ้าไม่
 เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้

สมชิต บรรทัด (2556, น.12) ได้สรุป ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยง
 ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนการบริหารที่ไม่เหมาะสม เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกของ
 องค์กร ซึ่งการดำเนินงานที่ไม่มีเป้าหมายและการติดตามที่ชัดเจน จะส่งผลให้การดำเนินงานไม่
 เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้และส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

วิวัฒน์ ผู้จํานงค์ (2560, น.21) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง
 ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กรที่เกี่ยวกับการกำหนดแผนการบริหาร
 ดำเนินงานและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร มีเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การ
 จัดสรร การติดตาม และแจ้งให้ทุกคนทราบอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ
 เป้าหมายขององค์กรถ้าไม่ เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.28) ให้แนวคิด ความเสี่ยงด้านกล
 ยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่
 อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเหตุการณ์ภายนอก
 ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ / วิสัยทัศน์หรือเกิดจากการ
 กำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำโครงการ
 ขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของ
 ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียอย่างแท้จริงหรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
 ผิดพลาดหรือการนำการตัดสินใจนั้นมาใช้ อย่างไม่ถูกต้อง

James (2013, p.89) ได้นำเสนอความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ กระบวนการ คุณภาพ
 ของการบริการการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ การไร้สมรรถภาพ การหยุดชะงักของธุรกิจ กลยุทธ์
 ในการดำเนินงานและเพื่อนร่วมงาน การหยุดชะงักของธุรกิจ ข้อมูลข่าวสาร คุณภาพของข้อมูล
 ความล้ำสมัยของข้อมูลและเทคโนโลยี ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ที่ครอบคลุมไปถึงลูกค้าและผู้
 ที่เกี่ยวข้อง ลูกจ้าง การแข่งขัน ทรัพยากร การประสานงานและการสื่อสาร ความเสี่ยงทางด้าน
 สิทธิทรัพย์ที่ครอบคลุมไปถึงการลงทุน การโกง การฉ้อฉล การขโมย การกระทำในทางที่ผิด การใช้
 สติปัญญาในการลงทุน

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผน
 กลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและ
 สภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร
 นอกจากนี้ยังระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการระบุความต้องการ บริการ และ

ผลผลิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของโรงเรียนในการจัดทำปฏิทินงานเพื่อกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์

2. ความเสี่ยงด้านการเงิน

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550, น.26) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่พร้อมความขาดสภาพคล่อง ในเรื่องงบประมาณ และการควบคุมรายจ่ายที่เกินความจำเป็นแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินงบประมาณ

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.77) มองว่าความเสี่ยงทางด้านการเงินงบประมาณได้แก่ การลงทุนฝากเงิน การจัดหาแหล่งเงินทุน สภาพคล่อง

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551, น.36) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินว่าเป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการเนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูลการวิเคราะห์การวางแผนการควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานงบประมาณและการเงิน

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.8) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานการเงินงบประมาณ การควบคุมตรวจสอบรายจ่าย การจัดหาแหล่งเงินทุน ทรัพยากร พัสดุ และความถูกต้องตรวจสอบได้

สมชิต บรรทัด (2556, น.14) ได้สรุป ความเสี่ยงทางการเงิน เป็นความเสี่ยงที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานการเงิน งบประมาณ การควบคุมตรวจสอบรายจ่าย การจัดหาแหล่งเงินทุน ทรัพยากร พัสดุ และความถูกต้องตรวจสอบได้

วิวัฒน์ ผู้จ่านงค์ (2560, น.21) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงาน การเงิน งบประมาณ การควบคุมตรวจสอบรายจ่าย การจัดหาแหล่งเงินทุน ทรัพยากร พัสดุ และความถูกต้อง ตรวจสอบได้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.31) ให้แนวคิด ความเสี่ยงด้านการเงิน เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณ งบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการ

ดำเนินการเป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหา ข้อมูล การวิเคราะห์การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหาร งบประมาณ และการเงินดังกล่าว

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร งบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบัน และรายงานการเงินทุกเดือน และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ และในการเบิกจ่ายต้องมีหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง การจัดทำรายละเอียดทางการเงิน แผนงาน โครงการ สอดคล้องกับกิจกรรมหลักของโรงเรียน

3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550, น.26) ให้ความหมายความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนควบคุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและบุคลากรในการปฏิบัติงาน ว่ามีระบบควบคุมตรวจสอบดีเพียงใด

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551, น.17) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ว่ามีประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือการดำเนินงานปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากกระบวนการภายในขององค์การกระบวนการเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากรความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.45) ได้กล่าวว่าความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย พนักงาน บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ภัยธรรมชาติ การดำเนินงาน

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.8) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการภายในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอน การควบคุม การจูงใจ การติดตามผลงาน การคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี

สมชิต บรรรทิต (2556, น.13) ได้สรุป ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการภายในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน ครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการควบคุม การจูงใจ การติดตามผลงาน การคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี

วิวัฒน์ ตู้อัจฉริยะ (2560, น.21) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอน การควบคุม การจูงใจ การติดตามผลงาน การคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.30) ให้แนวคิด ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร /กระบวนการ /เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ความเสี่ยงด้านการวางแผนงาน ด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูล คำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการ และโรงเรียนให้การสนับสนุนส่งเสริมการอบรม เพื่อให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียนและหลักสูตรท้องถิ่น และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

4. ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550, น.29) ได้ให้ความหมายว่าเป็นความเสี่ยงด้านนโยบายการปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหรือวางกฎไม่ชัดเจนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.55) ให้ความหมายความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบได้แก่กฎหมายระเบียบพระราชบัญญัติหลักการบัญชีแนวการตรวจสอบ

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551, น.33) กล่าวว่าความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจนความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญาการร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.8) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ หมายถึง การปฏิบัติของบุคลากรที่ขัดกับข้อบังคับกฎหมายต่างๆ ที่อาจจะเกิด

จากกฎหมายและระเบียบนั้น ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไม่ชัดในแนวปฏิบัติ หรือขัดกับทัศนคติ ขัดต่อจรรยาบรรณ ส่งผลให้มีโทษทั้งทางด้านระเบียบและกฎหมาย

สมชิต บรรทัด (2556, น.17) ได้สรุป ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ หมายถึง การปฏิบัติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ขัดกับข้อบังคับที่กฎหมายต่างๆ กำหนดไว้ อาจเกิดจากกฎหมายและระเบียบนั้นไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไม่ชัดในแนวปฏิบัติ หรือขัดกับทัศนคติ ขัดต่อจรรยาบรรณ ส่งผลให้มีโทษทั้งทางด้านระเบียบและกฎหมายความเสี่ยงต่างๆ

วิวัฒน์ ผู้จํานงค์ (2560, น.21) ให้ความหมาย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ หมายถึง การปฏิบัติของบุคลากรที่ขัดกับข้อบังคับกฎหมายต่างๆ ที่อาจเกิดจากกฎหมายและระเบียบนั้น ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม ไม่ชัดในแนวปฏิบัติ หรือขัดกับเจตคติ ขัดต่อจรรยาบรรณ ส่งผลให้มีโทษทั้งทางด้านระเบียบและกฎหมาย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.32) ให้แนวคิด ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมายกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึง การทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ความเสี่ยงประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการ และกฎระเบียบในการตรวจสอบภายใน และมีการจัดทำหลักฐาน เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการควบคุมภายในให้เป็นปัจจุบัน มีการอบรมเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ในด้านการรักษาวินัยเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน และประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย กฎระเบียบ รวมทั้งนิเทศ ติดตามการดำเนินงานทางวินัยอย่างเป็นระบบภายในโรงเรียน

4. หลักการ แนวคิดการบริหารวิชาการ

4.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ

นักวิชาการ ให้ความหมายไว้ดังนี้

มยุรี สมใจ (2551, น.6) ได้ให้คำนิยามของการบริหารวิชาการว่า เป็นการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวเนื่องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2552, น.30) ได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการว่า หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กระสินธุ์ ตรงฉิน (2552, น.39) สรุปการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การปรับปรุง การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด การวัดผล ประเมินผล การนิเทศภายในและการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการให้คำแนะนำประสานงาน และทำงานร่วมกับครูในด้านการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

อนันต์ ปานสังข์ (2552, น.21) สรุปว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างใน โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอนงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน งานวัดผลประเมินผล งานห้องสมุดงานนิเทศภายในและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายและ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.2) ให้ทัศนะว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวเนื่องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

อุณากรรณ์ สนวนมะม่วง (2553, น.23) สรุปการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นก่อให้เกิดการเรียนรู้ อบรม ศีลธรรม จรรยา และความประพฤติของนักเรียนรวมทั้งการพัฒนาครูเพื่อนำผลแห่งการพัฒนาทั้งหลายทั้งปวงนั้นมาเอื้ออำนวย และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดีมากยิ่งขึ้น

ณปภัช รุ่งโรจน์ (2553, น.19) สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การพัฒนา ส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นภารกิจหลักและหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

พระมหาอภิสิทธิ์ จักรแก้ว (2553, น.41) ได้สรุปไว้ว่าการบริหารวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา จึงอยู่ที่งานด้านวิชาการซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมินผลขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการ จะมีขั้นการวางแผนงานด้านวิชาการขั้นการจัดและดำเนินการ และขั้นการส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ

สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมในสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักเรียน

4.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

นักวิชาการ ให้ความหมายไว้ดังนี้

ยงยุทธ จัตุธรรม (2551, น.18) ได้สรุปไว้ว่าความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาผู้บริหาร ควรใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการ ร้อยละ 40 ของเวลาทั้งหมด เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมาย ที่จะสร้างนักเรียนให้เป็นคนดีเก่งและมีความสุข ส่วนผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประสานความสัมพันธ์กับองค์กรประกอบอื่นๆ

อนันต์ ปานสังข์ (2552, น.22) สรุปว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเป็นงานภาระของผู้บริหารสถานศึกษาและถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่สถานศึกษาจะต้อง

ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษานั้นคือ นักเรียนมีความรู้ คู่คุณธรรมเก่ง ดีมีสุข มีคุณภาพ และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามที่ชาติต้องการสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กนกวรรณ ขอจ่วนเดี่ยว (2553, น.16) สรุปว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารควรใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่นๆ เพื่อให้การเรียนการสอน บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างนักเรียนให้เป็นคนเก่ง และมีความสุข การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด และผู้บริหารควรกระจายอำนาจความรับผิดชอบให้ครูทุกคน นอกจากนั้นผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประมวลการสอนตารางสอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน ห้องสมุด โรงเรียน การสอนแบบต่างๆ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.33) ได้สรุปความสำคัญของงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดีและมีความสุขในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม

2. งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการมากปริมาณงานด้านอื่นๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย

3. งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ไม่ว่าจะป็นในรูปของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนจะได้รับการ จัดสรรงบประมาณมากขึ้นขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ

4. งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของ โรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครูทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

5. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการ กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสารการประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริวรรณ รัตนการุณจิต (2554, น.12) ได้สรุปว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับการศึกษาเป็นอย่างมาก เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จที่พัฒนา คุณภาพของนักเรียน ให้มีความรู้ ความ สามารถ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่องานวิชาการประสบผลสำเร็จ

สุพรรณษา บำรุง (2557, น.17) ได้สรุปว่าความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักและถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่มีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงาน วิชาการใช้กำกับกระบวนการผลิตและกำกับการจัดระบบงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้ ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานของโรงเรียนให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนที่สมบูรณ์

สรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากร ให้แก่โรงเรียน คุณภาพของโรงเรียน และเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร

4.3 หลักการบริหารวิชาการ

นักวิชาการ ให้ความหมายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น.18) ได้กำหนดหลักการการบริหารงานวิชาการตาม กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาพุทธศักราช 2550 ดังนี้คือ

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตร แกน กลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนสังคม อย่างแท้จริงโดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการ เรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีวัดคุณภาพ การจัด หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกชั้นทั้งระดับเขต พื้นที่และระดับสถานศึกษา
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพใน การจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

หุมนศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, น.22) ได้สรุปถึงหลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญๆ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิต และกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผล

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการวิชาการโดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิดร่วมทำและร่วมประเมินผล

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3 - Es) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด

3.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ การมีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่างๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outcome) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้สองคำนี้ควบคู่กันคือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3 ประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้นการลงทุนทางวิชาการจึงต้องคำนึงหลักความประหยัดด้วยเช่นกัน

4. หลักความเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.6) สรุปว่าหลักการบริหารวิชาการมีหลักในการบริหาร ดังนี้

1. หลักการประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้ผลิตผลเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2. หลักการประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลิตผลได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพและการจัดการได้

สรุปหลักการบริหารวิชาการก็คือ หลักแห่งประสิทธิภาพ หมายถึง การได้มีผลิตผลเพิ่มขึ้น โดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด หลักแห่งประสิทธิผล หมายถึง ผลิตผลได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. การบริหารวิชาการของโรงเรียน

สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท มีภารกิจหลักที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ตามระดับและประเภทของการศึกษา การที่สถานศึกษาหรือโรงเรียนจะบรรลุภารกิจหลักที่สำคัญได้นั้น ผู้บริหาร คณะครู หรือบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกท่านที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานทั้งหมดภายในสถานศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการดังนี้

จรรยา ประดิษฐ์ (2550, น.12) ได้สรุปขอบข่ายของงานบริหารวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบข่ายของงาน 7 งาน ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานนิเทศการเรียนการสอน

6. งานห้องสมุด

7. งานแนะแนว

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.3-4) ให้แนวคิดไว้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงานดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะใช้แบบเรียนตามที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบหรือเอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนนักศึกษาผู้จักนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาอาชีพนั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักเรียนนักศึกษาเน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูให้ใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาทานให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

โสภณ วงษ์นาคเพ็ชร (2553, น.26) สรุปว่างานวิชาการของสถานศึกษานั้นมีขอบข่ายที่กว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามกฎหมายและสถานะของสถานศึกษากฎกระทรวงศึกษาธิการลงวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2550 เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารงานและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ด้านวิชาการไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณีในด้านวิชาการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.29)

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. การนิเทศการศึกษา

10. การแนะแนว

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานสถานศึกษาประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการบริหารวิชาการมีขอบข่ายงานที่กว้างขวาง เป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนและการที่จะพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้นย่อมเป็นภาระหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายของงานวิชาการอย่างลึกซึ้งเพราะจะเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้งานวิชาการสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 28-30) ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ซึ่งทั้ง 6 ด้านสอดคล้องกับสภาพปัญหา นโยบายและจุดเน้นของสถานศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดของการดำเนินงานวิชาการดังนี้

5.1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น.9) กล่าวว่า การวางแผนงานด้านวิชาการ ได้จัดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูล และกำกับดูแลการนิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาน้อมมติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หมศศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, น.37 - 38) ได้กล่าวถึง การวางแผนงานด้านการบริหาร วิชาการเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน เป็นขั้นเตรียมการ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป รวมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้ กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ จัดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติ

2. ขั้นตอนการจัดองค์การ เป็นการจัดระบบโครงสร้าง โดยที่ผู้บริหารมอบความรับผิดชอบให้กับผู้ช่วยหรือรองผู้บริหารให้ทำหน้าที่งานวิชาการ และแบ่งงานไปตามลักษณะงาน ในแต่ละกลุ่มวิชา

3. ขั้นตอนการจัดดำเนินการ เป็นขั้นดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ในขั้นตอนของการวางแผน และการจัดองค์การ ผู้บริหารทำหน้าที่คอยกำกับ ให้คำปรึกษา ติดตาม ประเมิน ให้ขวัญกำลังใจ ส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขั้นตอนการนิเทศภายใน เป็นกระบวนการตรวจสอบติดตามของผู้บริหาร โดยการควบคุมกำกับ ติดตาม และประเมินผล พร้อมทั้งให้ขวัญกำลังใจ และกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขั้นตอนการประเมินผล เป็นขั้นการตรวจสอบความก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนางานวิชาการเป็นระยะๆ เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.3) กล่าวถึง การวางแผนงานเกี่ยวกับงาน วิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำเอาหลักสูตรไปใช้ การจัดการ ล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเป็นงานที่เกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน และบันทึกการสอน

กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.7) ได้สรุปไว้ว่าการวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การบริหาร จัดการกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษามีการวางระบบการกำกับ ติดตาม การ ประเมินผลของการปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ การรวบรวมและจัดระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ การวางแผน งานวิชาการ ในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐาน การศึกษาการ

พัฒนา ใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ

5.2 ด้านหลักสูตร

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทัศนาศาสตร์ (2549, น.167) ได้สรุปหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า เป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมาพัฒนา ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามลักษณะทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและลักษณะพิเศษของท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหา เป็นหลักสูตรไร้พรมแดน เพื่อรองรับความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรม โดยตอบสนองต่อความต้องการ และวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น ให้ความสำคัญในท้องถิ่น เช่น ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้รู้ ครู ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

ภาวดี ชาราศรีสุทธิ (2550, น.20) ได้สรุปถึงหลักสูตรว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศเพราะหลักสูตรเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคน ชุมชน สังคม เป็นการถ่ายทอดความรู้ ฝึกฝน อบรม สืบสานวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่ดีงามและเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับครอบครัว ชุมชน ชาติ และโลก การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น.35) ได้สรุปไว้ว่าในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียน การสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการ เรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาสาระการเรียนรู้ ประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการ วิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์และรายงาน ผลคุณภาพของผู้เรียน ในระดับสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง

สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551, น.235) ได้สรุปไว้ว่า ในการจัดทำหลักสูตร ผู้จัดทำย่อมจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินผลและดำเนินการจัดทำหลักสูตร ให้องค์ประกอบเหล่านั้นมีความสอดคล้องสมดุลได้สัดส่วนกันอย่างพอดี แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ปรัชญาการศึกษาของชาติในปัจจุบัน วิทยาการและความรู้ในด้านจิตวิทยาด้วย แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปสภาพของสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน หลักสูตรก็จำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.34) ได้สรุปถึง หลักสูตร ไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลาง กระทรวง ศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระ ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้ หลักสูตรให้เหมาะสม

5. นิเทศการใช้หลักสูตร

6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

7. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

ประชุม บำรุงจิตร์ (2551, น.23) สรุปแนวคิด หลักสูตร หมายถึง การวางแผนการ ปฏิบัติตามแผน การส่งเสริมสนับสนุน การติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องและปรับปรุง พัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาตาม โครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่ โรงเรียนกำหนดขึ้นการดำเนินงานเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามโครงสร้าง หลักสูตรและกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น

อนุกรรม สนวนมะม่วง (2553, น.37) ได้สรุปไว้ว่าหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพ และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.7) ได้สรุปไว้ว่าหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคมการพัฒนางานวิชาการ

สรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพแวดล้อม จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระต่างๆ การนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตร ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

5.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2547, น.125) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครู และบทบาทของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครู และผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ ดังสาระที่ได้กล่าว ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิด โอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้กระบวนการคิดสร้าง ความเข้าใจ ความหมายของสิ่งต่างๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมเพราะในเรื่องเดียวกัน อาจคิดได้หลายแง่ หลายมุม ทำให้เกิดการขยายเติมเต็มข้อความรู้ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ

4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้ที่เบิกบาน เพราะทำให้หลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความรู้ อยากรู้อีกเพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุด ครูจึงควรสร้าง กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จบ

6. การเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะทำให้ได้เรียนรู้มากขึ้น ทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น.13 - 14) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้จัดให้ดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา

2. จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อคุณภาพ

3. ใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้

4. จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

5. ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

6. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียน และช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อยโอกาส และมีความสามารถพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.33) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาบทบาท หน้าที่ของสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้

4. จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

5. ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

6. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียน และช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อยโอกาส และมีความสามารถพิเศษ

กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.7) ได้สรุปไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการ ด้อยโอกาส และมีความสามารถพิเศษ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดรูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้พัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน

5.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชวลิต แข่งทอง (2549, น.2) สรุปว่าสื่อการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนนอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่างๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอน ก็คือ เป็นตัวกลางหรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือช่องทางที่ให้นำเรื่องราว ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าวของผู้ส่งสารหรือผู้สอน ไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อทำให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี สื่อการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้านต่างๆ จากสื่อพื้นฐานซึ่งเป็นภาษาพูดหรือเขียน ถึงปัจจุบันสื่อมีหลายประเภท หลายรูปแบบ ให้ผู้สอนได้พิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสมของสื่อแต่ละประเภทที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของมันเอง สื่อการเรียนการสอนที่ถือว่าทันสมัยมากในปัจจุบัน ก็คือสื่อประเภทซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ซึ่งการพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) หรือสื่อประสมที่เรียกว่า มัลติมีเดีย (Multi Media) เป็นต้น

คำเบ็ง รหัสิดา (2550, น.7) สรุปแนวคิดสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา องค์กรต่างๆ ในชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.46) ได้กล่าวถึง การใช้สื่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา
2. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้อะของสถานศึกษา
3. พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้อะเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่ เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้อะมีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อะของสถานศึกษาและ ชุมชน
5. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

โสภณ วงษ์นาคเพ็ชร (2553, น.44) ได้สรุปว่าสื่อการเรียนการสอน นับเป็น องค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา ทำให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินไปด้วความราบรื่น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจึงเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะ และ กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้อะเทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และนอกจากนี้สถานศึกษา ควรที่จะต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการช่วยให้อะครูได้มี การใช้อะและผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

นิตยา พูลแสง (2554, น.39) สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้อะของครูผู้สอนบรรลุผล เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการพัฒนา จัดทำ จัดทำสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสม และเพียงพอให้อะครูอาจารย์ได้เลือก พัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อะที่เกิดผลกับผู้เรียน

กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.9) ได้สรุปไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การ จัดให้มีการร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดการและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ การเรียนรู้อะและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อ เป็นแหล่งการเรียนรู้อะของสถานศึกษา พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อะของ สถานศึกษาและชุมชน นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ชวลานี ดิงนามอ (2556, น.42) ได้สรุปไว้ว่า งานสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ หมายถึง การจัดหา การส่งเสริมให้ใช้ และจัดอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อทุกด้าน จัดให้มีศูนย์วัสดุประกอบหลักสูตรและการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผลิต ส่งเสริมการศึกษาพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆที่เกี่ยวกับงานสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนสรรหาและเป็นผู้นำการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงการติดตาม กำกับ ควบคุม ประเมินผล เพื่อการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ อันเป็นผลดีต่อการจัดการเรียน การสอนทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

สุพรรณษา บำรุง (2557, น.7) ได้สรุป สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การส่งเสริมให้ครู ใช้สื่อ ผลิต จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในการพัฒนางานวิชาการตลอดจนการ ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์การใช้สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5.5 ด้านการนิเทศการศึกษา

นักวิชาการและหน่วยงาน ให้ความหมายไว้ดังนี้

กรองทอง จิระเชษฐกุล (2550, น.4-5) สรุปว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพและได้สรุปหลักในการนิเทศภายใน มีดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอน กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

2. บุคคลที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. การนิเทศภายในสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นในการพัฒนาครู และนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.38) ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละ

ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

2. จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ

3. จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

อนุชา อินทร์มั่ง (2551, น.7) ได้สรุปการนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การแนะนำซึ่งกันและกัน วางแผนงานร่วมกัน ประเมินหรือกัน เพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นความร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนางานวิชาการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแก่ผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.223) สรุปว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และได้ให้หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศควรมีการบริหารเป็นระบบและมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ

2. การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่เราต้องการ

3. การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลให้แต่ละบุคคลได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถนั้น ได้อย่างเต็มที่

4. การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร

5. การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกันสร้างมนุษยสัมพันธ์มีวิธีการทำงานที่ดีและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกัน

6. การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพันและความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

7. การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีความรู้สัปดาห์ภาควิชาใน อาจารย์เป็น อาชีพที่ใช้ความรู้และความสามารถที่จะพัฒนาได้

ชวลานี ดิงนามอ (2556, น.8) ได้สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ รู้จักปรับปรุงวิธีสอนช่วยให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษาช่วยในการพัฒนาครูช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษาช่วยในการปรับปรุงวัสดุและเนื้อหาการสอน

กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.8) ได้สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง การ จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยการวางแผนกำหนดแนวทางการนิเทศระหว่างผู้บริหาร และครูผู้สอน การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ รายงานผลการนิเทศของ สถานศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงงาน

สุพรรณษา บำรุง (2557, น.7) ได้สรุปการนิเทศการศึกษา หมายถึง ขั้นตอนที่กำหนด ไว้เพื่อปฏิบัติงานการนิเทศ อย่างเป็นระบบโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้ บรรลุผลตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ติดตาม ประเมินผล เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา

พุดิพัฒน์ ภิญญกุลพัฒน์ (2558, น.37) ได้สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นการ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และให้คำแนะนำแก่บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ส่งผลดีต่อผู้เรียนในการเรียนรู้ในห้องและนอกห้องเรียน เพื่อคุณภาพ ของผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการนิเทศและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมมากที่สุด

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมให้คำแนะนำ ปรับปรุง พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ในด้านกระบวนการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยสร้างความตระหนักให้แก่ครู และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจ กระบวนการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุง และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

5.6 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

การวัดผลประเมินผล

ความหมายของการวัดผลและประเมินผลนั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.28-29) ได้สรุปถึงการวัดและประเมินผลการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสิน ผลการเรียนรู้ ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับ

การพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมิน เป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็น โฆษน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.36) ได้กล่าวถึง การวัดผล การประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน บทบาท และหน้าที่ของสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. กำหนดระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ
2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลประเมินผลของ สถานศึกษา
3. วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้ และอนุมัติผลการเรียน
4. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณี que ผู้เรียน ไม่ผ่านการประเมิน
5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัด และประเมินผล
6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน
7. ผู้บริหารสถานศึกษาได้อนุมัติผลการประเมินการเรียนในด้านต่างๆ รายปี/รายภาค และตัดสินผลการเรียนการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และได้เสนอกomite กรรมการ บริหารหลักสูตร และวิชาการ พร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

เสาวลักษณ์ สงวนไพร (2551, น.43) กล่าวไว้ว่า การวัดผลประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณ โดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่างๆ เช่นการสังเกต การตรวจ ผลงาน การทดสอบ การสอบสัมภาษณ์ แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน แล้วตัดสินออกมาว่า สูง-ต่ำกว่าเกณฑ์ หรือ เก่ง-อ่อน ประการใด เป็นต้น ดังนั้นการวัดผลและ ประเมินผลจึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้เกิดขึ้นใน

โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะนำผลการวัดผลและประเมินผลไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการต่อไป

อนุชา อินทร์มั่ง (2551, น.6) ได้สรุปการวัดผลและประเมินผลการสอน หมายถึง กระบวนการที่ได้มาตรฐานเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ ได้แก่ การจัดทำเครื่องมือวัดผล โดยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผล รวมถึงการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อสอบนั้น มาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.166) สรุปไว้ว่าการวัด (Measurement) เป็น กระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและ เปรียบเทียบลักษณะความต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้นๆ เช่นการวัดความสามารถทางสมอง ด้านต่างๆ การวัดคุณสมบัติทางกายภาพเช่น น้ำหนัก ขนาดของวัตถุ ผลที่ได้จากการวัดจะเป็น จำนวนตัวเลข เช่น ค.ช. 160 ได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ 65 คะแนน เป็นการวัดในเชิงปริมาณ (Quantitative)

การประเมินผล (Evaluation) เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริง และการกระทำ บางทีขึ้นอยู่กับ การวัดเพียงอย่างเดียว เช่น คะแนนสอบ แต่โดยทั่วไปจะเป็นการรวม การวัดหลายๆ ทางโดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบประกอบการพิจารณา

กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.8) ได้สรุปไว้ว่าการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การวัด ผลประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน การกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงของผู้เรียน วางแผนการประเมินผลการเรียนรู้แต่ละสาระการเรียนรู้ เป็นรายภาค รายปี กำหนดรูปแบบระยะเวลา การรายงานผลการเรียนรู้แต่ละวิชา นำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน มี เกณฑ์ระเบียบการเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งจากในระบบ และนอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย มีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา

สุพรรณษา บำรุง (2557, น.6) ได้สรุปการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลเพื่อการพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษาโดยเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงและให้มีการเทียบโอนผล การเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

การวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น.36) ได้กล่าวถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา

การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

3. พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

4. รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กระสินธุ์ ตงฉิน (2552, น.50-51) สรุปว่า การวิจัยเป็นการศึกษาค้นหาข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือด้วยวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูนำมาแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพได้มาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนด

เอมิกา โดจ่า (2552, น.32) สรุปว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินกิจกรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553, น.41) สรุปว่ากระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นั้นเป็นงานที่ท้าทายชวนให้คิดอยากลองทำ อยากติดตาม เกิดความกระตือรือร้น ใครรู้ใครเห็นในบางครั้งต้องใช้เวลาเพราะงานวิจัยเป็นงานที่ละเอียดถี่ถ้วน สิ่งสำคัญคือ เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความแตกต่างของผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในแต่ละชุมชนนั้นๆ โดยมีขั้นตอนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมและเครื่องมือ การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้และการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลงาน

ศิริพร ชาญสมิง (2555, น.12) ได้สรุปไว้ว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการในภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษากับองค์กรอื่นๆ ที่จัดการศึกษา

พุดิพัฒน์ ภิัญญกุลพัฒน์ (2558, น.34) ได้สรุปไว้ว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยการเรียนการสอนเพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน และแสวงหาเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

วิวรรธณี สมักรพันธ์ (2558, น.7) ได้สรุปการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ การอบรมหรือการฝึกอบรมทางด้านวิชาการของครู การสร้างบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน และการส่งเสริมการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตลอดจนเผยแพร่ผลงานวิจัย

สรุปได้ว่าการวัดผลประเมินผล และการวิจัย หมายถึง การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผล ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชา ดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ รวมถึงการศึกษา วิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือในการศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบคร้ว องค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษาอื่น

6. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายพุมธานี เขต 1

6.1 ความเป็นมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายพุมธานี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายพุมธานี เขต 1 (2562, น. 2) เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 มาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา อีกทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ.2533 ลงวันที่ 13 กันยายน 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2553 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2553 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้อง กับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์ การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไป ของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบรวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่ การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็น หน้าที่ ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ

6.2 ทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (2562, น. 28-30) ได้ กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 สอดคล้องกับนโยบาย กระทรวง ศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็น ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นองค์กรที่จัด การศึกษา อย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม

หลักสูตร

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์

1. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาามีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย และได้ สมดุลและนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัยและมี คุณภาพ

2. ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มี คุณภาพและเสมอภาค

3. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีทักษะที่เหมาะสมและมี วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 บูรณาการการทำงาน เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและสถานศึกษา

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7. สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามีงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กำหนดยุทธศาสตร์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
2. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

3. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
5. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
1.1 จัดการแข่งขันทักษะวิชาการของนักเรียนระดับเขต
1.2 จัดการแข่งขันทักษะวิชาการของนักเรียนระดับภาค
2. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

- 2.1 จัดการประกวดแข่งขันกิจกรรมทักษะภาษาไทย
- 2.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
- 2.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2.4 จัดการแสดงผลงานทางวิชาการของกลุ่มเครือข่าย

- 2.5 การพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.6 การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษา
- 2.7 การจัดกิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย
- 3. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.1 การสรรหาบุคลากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 3.2 การพัฒนาครูผู้ช่วยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
 - 3.3 การพัฒนาผู้ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา
 - 3.4 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา 38 ค (2) และบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
 - 3.5 การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.6 การอบรมหลักสูตร การยื่นขอรับบำเหน็จบำนาญด้วยตนเองทางอิเล็กทรอนิกส์ (Pension' Electronic Filing)
- 4. ด้านการขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
 - 4.1 การส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครอบครัว
- 5. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 5.1 จัดการประกวดคัดเลือกโรงเรียนสิ่งแวดล้อมดีเด่น ประจำปี 2561
- 6. ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม
 - 6.1 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
 - 6.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561
 - 6.3 จัดอบรมปฏิบัติการระบบสำนักงานอัตโนมัติ (My Office) กับการบริหารสำนักงาน
 - 6.4 การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา
 - 6.5 การจัดกิจกรรมสำนักงานน่ายุ่ บุคลากรสุขใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบควบคุมภายใน

6.7 การพัฒนาองค์การสู่มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.8 การพัฒนาสมรรถนะลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวบนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.9 การจ้างเหมาทำความสะอาด

6.10 จัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.11 การจัดจ้างบุคลากรเพื่อทดแทนตำแหน่งนิติกรในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

6.12 ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรในสำนักงาน

6.13 การบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

**6.3 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต 1**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 มาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา อีกทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ.2553 ลงวันที่ 13 กันยายน 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นหน่วยงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

จังหวัดปทุมธานีแบ่งพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็น 2 เขต ประกอบด้วย

สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวง สามโคก และอำเภอลาดหลุมแก้ว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอชัยบุรี ลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ และ

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวง สามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอชัยบุรี ลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว เป็นจำนวน 103 โรงเรียน โรงเรียนสอนระดับประถมศึกษาและเปิดระดับขยายโอกาส (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2563, น.2)

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้กำหนดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน เรื่องหลักเกณฑ์ ภาระทางการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2561 ความว่าด้วยพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐพ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2561 โดยมาตรา 79 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่ ภาระทางการคลังกำหนดตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ ศษ 04001/ว 5473 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2561 เรื่องการจัดส่งรายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณพ.ศ.2562 โดยให้จัดส่งรายงานการควบคุมภายในเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยง ระดับหน่วยงานย่อย (4 งาน) ได้แก่กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานบริหารทั่วไป จากการติดตามรายงานการประเมินผลการ ควบคุมภายใน ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 พบว่า กลุ่มบริหารงานวิชาการงานระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดเนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ สอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด ครูมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนการคิด วิเคราะห์ไม่เพียงพอ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1, 2563, น.3)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551, น.104-106) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อทราบแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมือง นอกเมืองและในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน แนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมไปถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นใจทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคีคือ ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมไปถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

นฤมล บินหะยีอ่าวัง (2553, น.85-89) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่า ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารงานบุคคล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายด้านพบว่า ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่าง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต่างอำเภอในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มีการแสดงทัศนคติต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน และข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกัน โดยที่ข้าราชการครูที่สังกัดในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าข้าราชการครูที่สังกัดในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

สุรีย์ลักษณ์ สาระฤทธิ (2554, น.85-89) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านคุณลักษณะของครู แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน พบว่า ควรมีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันโดยด้านลักษณะของครูควรเน้นเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การสอนตรงตามความถนัดของครู และการวิเคราะห์หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้นเกี่ยวกับการสอน

ให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา การนำผลงานวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้น โอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง และการจัดสรรพาหนะสำหรับการเดินทางไปเรียนรู้นอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ

ทิวสุดา ศรีสุระพลกิจ (2554, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอมตวิทยา และแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูฝ่ายวิชาการ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน จำนวน 27 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และจัดสนทนากลุ่ม นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอมตวิทยามีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษาทำให้มีความเสี่ยงด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เนื่องจาก โรงเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรทุกปีการศึกษา ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ขาดความต่อเนื่อง 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนอมตวิทยา มีความเสี่ยงด้านครูไม่ได้จัดการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามแผนที่จัดทำไว้แต่สอนตามรูปแบบเดิมๆที่เคยปฏิบัติมา และครูไม่ได้นำสื่อหลากหลายประเภทเข้ามาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากขาดความชำนาญในการใช้สื่อ 3) ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนอมตวิทยามีความเสี่ยงในด้านการนิเทศการศึกษาไม่เป็นไปตามปฏิทินการนิเทศเนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมภายนอกเข้ามาแทรก การนิเทศต้องเลื่อนหรือถูกยกเลิกการนิเทศไป ทำให้การนิเทศขาดความต่อเนื่อง ขาดข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โรงเรียนอมตวิทยามีความเสี่ยงในเรื่องการเก็บรวบรวมผลการวัดและประเมินมาวิเคราะห์หาค่าอย่างจริงจัง แต่มีเพียงการนำผลการเรียนมาประมาณค่าเท่านั้น ทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนไม่ชัดเจน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนอมตวิทยา มีความเสี่ยงด้านการทำวิจัยแบบเต็มรูปแบบและนำผลวิจัยไปใช้เนื่องจากบุคลากรยังขาดความตระหนัก ถึงความสำคัญของการทำวิจัย ทำให้ไม่สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มศักยภาพได้ แนวทางในการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ 1) จัดทำปฏิทินงานที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมต่างๆ 2) ควรมีจัดอบรม สัมมนาพัฒนาความรู้ด้านต่างๆ ให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3) ควรสร้างสัมพันธภาพแบบพี่แบบน้องระหว่างผู้บริหารและครูภายในโรงเรียน 4) ควรเพิ่มจำนวนครั้งในการนิเทศต่อภาคเรียนให้มากขึ้น 5) ควรจัดให้มีการนิเทศแบบไม่เป็นทางการเพื่อช่วยในเรื่องการต้อง

เลื่อนการนิเทศ 6) มีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดและจัดทำเอกสารให้เป็นปัจจุบัน 7) มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนให้ครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน

นันทนิตย์ ท่าโพธิ์ (2555, น.86-91) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 สภาพการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมของขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีขั้นตอนการระบุความเสี่ยง ขั้นตอนการวางแผนภูมิความเสี่ยง และขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง และขั้นตอนการติดตามประเมินผล ที่มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ในภาพรวมของกลุ่มงาน พบว่า ระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางทุกกลุ่มงาน ยกเว้นกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ ซึ่งมีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มงาน พบว่าขั้นตอนการติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดทุกกลุ่มงาน ยกเว้นกลุ่มงานบริหารบุคลากร พบว่าขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ยังพบว่าขั้นตอนการวางแผนภูมิความเสี่ยงมีค่าน้อยที่สุดในทุกกลุ่มงาน

สมชิต บรรทัด (2556, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการ

บริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ไม่แตกต่างกัน

กนกวรรณ พวงงาม (2557, น.89-95) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว โดยรวมและรายด้านทั้ง 17 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การวางแผนงานด้านวิชาการ รองลงมาคือการแนะแนว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิริยา แม้นญาติ (2557, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 250 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ F - test (ANOVA และ MANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยง ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านประเมินความเสี่ยง ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง และด้านติดตามและประเมินความเสี่ยง และผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีประเภทของสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ด้านการระบุความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และ

ด้านการเรียนรู้และพัฒนา 2) การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ด้านการประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ 3) การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ขวัญใจ โอบำรุง (2558, น.84-89) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับคุณภาพการบริหารใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงกับคุณภาพการบริหารใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร ตามขนาดโรงเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 322 คน เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และแบบบันทึกคุณภาพการบริหาร สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และด้านการดำเนินงานแตกต่างกัน 2) โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีคุณภาพการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับดี โรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีคุณภาพการบริหารอยู่ในระดับดี ถึงดีมาก และคุณภาพการบริหาร แตกต่างกันตามขนาดโรงเรียน 3) โรงเรียนขนาดเล็ก และ โรงเรียนขนาดใหญ่ การบริหารความเสี่ยง มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารเกือบทุกด้าน โรงเรียนขนาดกลางตัวแปรทั้งสอง มีความสัมพันธ์เพียงบางด้าน

สุนมนานต์ อมรมณีพงศ์ (2558, น.93-99) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และสร้างสมการพยากรณ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านการบริหาร งานวิชาการ ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 327 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารความรู้ความสามารถในการบริหารงาน

วิชาการของผู้บริหาร การนิเทศติดตามผลของผู้บริหาร คุณลักษณะวิชาชีพของครูความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของครู การจัดการงบประมาณ ความพร้อมของเทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์บรรยากาศในโรงเรียน อาคาร สถานที่ และ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในภาพรวม ปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง ปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการสูงสุดคือ ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนของครู และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผลการสร้างสมการพยากรณ์พบว่าปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 68.3 โดยปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์สูงสุด คือ ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารรองลงมา ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของครู และการนิเทศติดตามผลของผู้บริหาร ตามลำดับ

ศุภาวดี ดวงจันทร์ (2559, น.92-96) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร โรงเรียนและหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ จำนวน 330 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 ความเสี่ยงด้านการวัดและประเมินผล 2) รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความเสี่ยงด้านการบริหารหลักสูตร มีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ระบุความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย ความเสี่ยง 4 ตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การใช้หลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และการประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน มีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ระบุความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง การจัดการความ

เสี่ยง และการสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย ความเสี่ยง 4 ตัวแปร คือ ความรู้ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อการสอน และการนิเทศการสอน องค์ประกอบที่ 3 ความเสี่ยงด้านงานวัดและประเมินผล มีการบริหารความเสี่ยงด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ระบุความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการสรุปและรายงานผล ประกอบด้วย ความเสี่ยง 3 ตัวแปร คือ การวางแผนการวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษา การดำเนินการวัดผลและประเมินผล และการสรุปรายงานผล

พิมพ์จันทร์ เพิ่มมิตร (2559, น.75-79) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 175 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นและจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ปรากฏผล ดังนี้ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการแนะแนวการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

วิวัฒน์ ตู้อัจฉริยะ (2560, น.85-92) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง 159 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 10 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยภาพรวมมีระดับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ 3) ผลการประเมินรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ธัญญารัตน์ สายใหม่ (2560, น.81-89) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) แผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ทั้ง 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ มีระดับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบประเด็นสำคัญอภิปราย ดังต่อไปนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มอำนวยการฝ่ายเลขานุการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ให้ความเห็นว่า สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ 1) ผู้บริหารระดับสูงต้องให้การสนับสนุนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดนโยบายในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรมายังหน่วยงานระดับล่าง เห็นชอบให้มีการนำความเสี่ยงที่จะทำให้หน่วยงานไม่บรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงานมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตลอดจนกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนบริหาร

ความเสี่ยงอย่างใกล้ชิด 2) การสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกระดับในองค์กรให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารความเสี่ยงไม่ได้เป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงความผิดพลาดในการดำเนินงานขององค์กร แต่การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) การสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมและมีเป้าหมายในการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงร่วมกัน 4) นำการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างทั่วทั้งองค์กรในทุก ๆ กิจกรรมการปฏิบัติงาน โดยกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 5) การเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงเข้ากับโครงสร้างการปฏิบัติงานเดิม โดยถือการบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในทุก ๆ กิจกรรมภายใต้ภารกิจที่ส่วนราชการรับผิดชอบ

7.2 ผลงานวิจัยต่างประเทศ

Jong (2006 อ้างถึงใน รัชฎาจารย์ สายใหม่, 2560, น.88) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และการวิจัยในเนเธอร์แลนด์ การศึกษานี้เพื่อทดสอบความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และการวิจัยในเนเธอร์แลนด์ การศึกษานี้เพื่อทดสอบความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และวิจัยพื้นฐานในการจัดประเภทความรู้ความเข้าใจ 3 ประเภท ประโยชน์ที่จะเกิดความรู้ ความคิด ความสนใจ ที่ง่ายกว่าการมองเห็นความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย อะไรคือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาสังคม (สังคมขนาดเล็ก) และอะไรคือ ความเสี่ยงต่อการสร้างพื้นฐานการศึกษาที่ไม่ได้เกิดจากความแตกต่างด้านปัจจัยองค์กรอื่น (การศึกษาภายในองค์กร) ผลลัพธ์จากการสำรวจด้วยการแจกแบบสอบถาม ประชุมสัมมนา) พบว่า สถาบันทางการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยยังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องประจำ ยังมีนโยบายผสมผสานด้านความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย และนักศึกษามีขอบเขตจำกัดต่อการรับรู้ความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากที่สุด น้อยที่สุดต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีการป้องกัน ในเวลาเดียวกันไม่มีการสร้างความมุ่งมั่นเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ เกิดขึ้นเฉพาะภายในบุคคล ภายในสถาบัน เกิดปัญหาด้านผู้สาวบ่อย ๆ กับเจ้าหน้าที่และนักศึกษานโยบายด้านความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัย และสิ่งที่ทำให้เกิดผลนั้นยังไม่มีแน่นอน

Fenzel and O' Vrennan (2007 อ้างถึงใน ดวงใจ ช่วยตระกูล, 2551, น.95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเสี่ยงของเด็กชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในแอฟริกาต่อบรรยากาศแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่มีผลต่อโรงเรียน การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียนกับแรงจูงใจ และการดำเนินการทางวิชาการเป็นสิ่งที่เปราะบาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในแอฟริกาที่อยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายชาวอเมริกันในแอฟริกาจำนวน 282 คน ผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อมูลจากการวิจัยสนับสนุนโมเดลที่

กำหนดและเสนอแนะถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี นำ
 สนุกและเพลิดเพลินใจ และควรมีข้อตกลงทางวิชาการระหว่างนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงด้วย
 ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อบทบาทของครูในการ
 สร้างบรรยากาศเช่นเดียวกัน

McCarthy (2008, pp.85-89) ได้ศึกษาการประกันภัยการศึกษาความเสี่ยงต่อการ
 บริหาร พบว่า การพัฒนาในการบริหารความเสี่ยงที่มหาวิทยาลัยและแผนการประกันภัย โรงเรียน
 เป็นที่ปรับเปลี่ยนเพื่อประชุมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรม การพัฒนาร่วมกันระหว่าง
 นักศึกษาอเมริกาที่มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ด้านความเสี่ยงการบริหารจัดการ การประกันภัย และ
 การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ การหาสถิติการประกันภัยและการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ การหา
 ค่าสถิติประกันภัยในนิวยอร์ก นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว 300 คน ที่ร่วมกันศึกษาและกำลัง
 ศึกษาอยู่ และพัฒนาเพื่อความแน่นอนกว่า 5 ปีที่ผ่านมาโรงเรียน คือ องค์กรที่ต้องการปรับเปลี่ยน
 และทันสมัยกับโปรแกรมการเรียนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอันดับหนึ่งในด้านอุตสาหกรรม
 และเปรียบเทียบนักศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายด้านการตลาด เพื่อความกล้าต่อการเสี่ยงในการ
 จัดการแม้ว่าจะเริ่มหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็น โปรแกรมความเสี่ยงต่อการบริหารจัดการ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน พบว่า โรงเรียน
 ทั้งในและต่างประเทศต่างให้ความสำคัญกับการจัดการและการบริหารความเสี่ยงทางด้านวิชาการ
 ด้านการศึกษา เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน มีการใช้มาตรการบริหารความ
 เสี่ยงที่หลากหลายแตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาร
 ความเสี่ยงด้านวิชาการ เพราะคุณภาพของการศึกษาถือเป็นหัวใจหลักของงานในโรงเรียน โรงเรียน
 จะพัฒนาและเติบโตได้ขึ้นอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะต้องมีการควบคุมและวางแผนการจัดการ
 เรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ และ
 สัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ นั่นก็คือการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานวิชาการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,230 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2562, น. 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 331 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 607) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวน 331 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) เปรียบเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สํารวจจำนวนครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,230 คน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 607) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) ในการคำนวณหาสัดส่วน ตามตารางที่ 3.1

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) และแบบสอบถามสุ่มมาเก็บ จึงเลือกออกในทุก 4 คน เพื่อให้ได้จำนวนตามที่คำนวณไว้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)	ตัวอย่าง (คน)
ขนาดใหญ่	1,026	152
ขนาดกลาง	949	141
ขนาดเล็ก	255	38
รวม	2,230	331

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมต่างๆ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีเนื้อหาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการเงิน 3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และ 4) ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ประเมิน ซึ่งแต่ละข้อคำถาม คำตอบให้เลือกตามลำดับการดำเนินงาน 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีเนื้อหาใน 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 6) ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ประเมิน ซึ่งแต่ละข้อคำถาม คำตอบให้เลือกตามลำดับการดำเนินงาน 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้า ข้อมูล เอกสารต่างๆ ตำรา วารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการบริหารความเสี่ยงมีเนื้อหาใน 4 ด้านได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และ ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานด้านวิชาการ มีเนื้อหาใน 6 ด้านได้แก่ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

3.3 นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่

ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ค่าความเชื่อมั่นการบริหารความเสี่ยงเท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นการดำเนินงานด้านวิชาการเท่ากับ 0.98

3.5 ปรับแก้ไขแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 ฉบับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช โดยประสานขออนุญาตผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้วยตนเอง จำนวน 331 ฉบับ พร้อมทั้งนัดหมายกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน

4.3 เมื่อครบกำหนดเวลา ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 324 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.89 นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ระดับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

6. เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์

6.1 เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยการบริหารความเสี่ยงและการดำเนินงานด้านวิชาการ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.45) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00	หมายถึงมีการปฏิบัติ/มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 - 4.50	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีการดำเนินงานในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 - 3.50	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีการดำเนินงานในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.50	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

6.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2554, น.283) มีรายละเอียดดังนี้

r =	มากกว่า .90	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
r =	.70 - .90	มีความสัมพันธ์กันสูง
r =	.30 - .69	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
r =	น้อยกว่า .30	มีความสัมพันธ์กันต่ำ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการ วิจัยเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
X	แทน	การบริหารความเสี่ยง
X ₁	แทน	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
X ₂	แทน	ความเสี่ยงด้านการเงิน
X ₃	แทน	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
X ₄	แทน	ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
Y	แทน	การดำเนินงานด้านวิชาการ
Y ₁	แทน	ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
Y ₂	แทน	ด้านหลักสูตร
Y ₃	แทน	ด้านการจัดการเรียนการสอน
Y ₄	แทน	ด้านสื่อการเรียนการสอน

Y_5	แทน	ด้านการนิเทศการศึกษา
Y_6	แทน	ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และ ประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

(n = 324)		
สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	112	34.57
หญิง	212	65.43
รวม	324	100.00
2. อายุ		
20 – 29 ปี	118	36.42
30 – 39 ปี	125	38.58
40 – 49 ปี	65	20.06
50 - 60 ปี	16	4.94
รวม	324	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	5.56
ปริญญาตรี	200	61.73
ปริญญาโท	103	31.79
ปริญญาเอก	3	0.92
รวม	324	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ตำแหน่ง		
ครูผู้สอน	213	65.74
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	26	8.02
ผู้อำนวยการโรงเรียน	85	26.24
รวม	324	100.00
5. วิทย์ฐานะ		
ไม่มีวิทย์ฐานะ	149	45.99
ชำนาญการ	94	29.01
ชำนาญการพิเศษ	81	25.00
รวม	324	100.00
4. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	165	50.93
10 – 19 ปี	92	28.39
20 – 29 ปี	55	16.98
30 ปีขึ้นไป	12	3.70
รวม	324	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 65.43 มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 38.58 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 61.73 มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 65.74 เป็นครูที่ไม่มีวิทย์ฐานะ จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 45.99 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปีจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 50.93

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารความเสี่ยง	ระดับการปฏิบัติ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.14	0.64	มาก
2. ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.29	0.65	มาก
3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.31	0.58	มาก
4. ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	4.33	0.60	มาก
รวม	4.27	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารความเสี่ยงทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.60) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.58) ความเสี่ยงด้านการเงิน ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.65) และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.64)

เมื่อพิจารณาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.3 - 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
ด้านความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

(n = 324)

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	ระดับการปฏิบัติ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการบริหารงานความเสี่ยงด้านการจัดการ แผนพัฒนาโรงเรียนความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย ภายในและภายนอกขององค์กรที่สอดคล้องกับ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน	4.09	0.74	มาก
2. โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและครู ใน การสนับสนุน ร่วมกันสร้าง กำหนดเป้าหมาย วิธีการ ดำเนินงาน การจัดสรร การติดตาม	4.17	0.71	มาก
3. โรงเรียนมีการแจ้งให้ครู เจ้าหน้าที่บุคลากร ภารโรง ผู้ปกครองและชุมชน ทุกคนทราบอย่างชัดเจนถึง ผลกระทบความเสี่ยงในเรื่องนโยบาย แผน พันธกิจ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายของโรงเรียน	4.11	0.76	มาก
4. โรงเรียนมีการติดตามแผนพัฒนาโรงเรียนกับความ เสี่ยงของผลการดำเนินงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง	4.15	0.73	มาก
5. ผู้บริหารและครูได้ร่วมกันประเมินแผนพัฒนาตาม ความเสี่ยงของโรงเรียนเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้	4.19	0.72	มาก
รวม	4.14	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ
โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ผู้บริหารและครูได้ร่วมกันประเมินแผนพัฒนาตามความเสี่ยงของ
โรงเรียนเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.72) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับความ
ร่วมมือจากผู้บริหารและครู ในการสนับสนุน ร่วมกันสร้าง กำหนดเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การ

จัดสรร การติดตาม ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.71) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการบริหารงานความเสี่ยงด้านการจัดการแผนพัฒนาโรงเรียนความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กรที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.74)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
ด้านความเสี่ยงด้านการเงิน

ความเสี่ยงด้านการเงิน	ระดับการปฏิบัติ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการควบคุมความเสี่ยงในการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน	4.23	0.74	มาก
2. โรงเรียนได้มีการควบคุมความเสี่ยงการจัดทำบัญชี การเงิน โดยการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินอย่าง ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	4.32	0.69	มาก
3. ครู เจ้าหน้าที่บุคลากร ภารโรง ผู้ปกครองและชุมชน สามารถตรวจสอบ รายจ่าย การจัดหา แหล่งเงินทุน ทรัพยากร พัสดุ มีความถูกต้องตรวจสอบได้	4.30	0.67	มาก
รวม	4.29	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านการเงินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนได้มีการควบคุมความเสี่ยงการจัดทำบัญชีการเงิน โดยการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินอย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.69) รองลงมาคือ ครู เจ้าหน้าที่บุคลากร ภารโรง ผู้ปกครองและชุมชน สามารถตรวจสอบ รายจ่าย การจัดหา แหล่งเงินทุน ทรัพยากร พัสดุ มีความถูกต้องตรวจสอบได้ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.67) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ
น้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการควบคุมความเสี่ยงในการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไป
ตามแผนการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.74)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
ด้านความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

(n = 324)

ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	ระดับการปฏิบัติ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีกระบวนการกำหนดกฎเกณฑ์ภายใน โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูอย่าง ชัดเจน	4.31	0.65	มาก
2. โรงเรียนมีกระบวนการควบคุมความเสี่ยงภายใน โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนทักษะ ความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและในการ คัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน	4.28	0.63	มาก
3. โรงเรียนมีการสร้างให้มีวิธีการจูงใจให้บุคลากร เห็นถึง ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและ ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน	4.28	0.68	มาก
4. โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การติดตามประเมินผล ในการปฏิบัติงานของครูการยกย่องหรือการให้รางวัล แก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่ กำหนด	4.26	0.70	มาก
5. โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่ เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความ เหมาะสมกับบริบท	4.33	0.63	มาก
6. โรงเรียนมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ปฏิบัติของครูตามข้อบังคับกฎหมายต่างๆ และ ระเบียบที่ความชัดเจน	4.34	0.64	มาก
7. โรงเรียนได้มีการกำหนดคู่มือหรือวิธีการปฏิบัติ ตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับตามมาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.35	0.64	มาก
รวม	4.31	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนได้มีการกำหนดคู่มือหรือวิธีการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.64) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติของครูตามข้อบังคับกฎหมายต่างๆ และระเบียบที่ความชัดเจน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.64) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การติดตามประเมินผล ในการปฏิบัติงานของครูรายห้องหรือการให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.70)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
ด้านความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(n = 324)

ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	ระดับการปฏิบัติ		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารมีความตระหนักถึงความเสี่ยงและมีวิธีการ รองรับความเสี่ยงโดยมีการแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึง กฎหมายระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานที่สำคัญและ จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เพื่อลดความเสียหายที่เกิดกับ โรงเรียน	4.31	0.65	มาก
2. โรงเรียนมีมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อ การปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อปฏิบัติมาตรฐาน และข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมร่วมกันเพื่อยึด เป็นวัฒนธรรมของ โรงเรียน	4.34	0.65	มาก
3. โรงเรียนมีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษ สำหรับครูผู้สอน เจ้าหน้าที่บุคลากรของโรงเรียน การ โรง ที่ปฏิบัติงานที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติ มาตรฐาน และข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม	4.29	0.69	มาก
4. ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้าน ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารงาน	4.36	0.66	มาก
5. โรงเรียนมีการกำหนดจริยธรรมในการปฏิบัติงานของ ทุกคนทราบและถือปฏิบัติ	4.37	0.63	มาก
รวม	4.33	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดจริยธรรมในการปฏิบัติงาน
ของทุกคนทราบและถือปฏิบัติ ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.63) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารงาน ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.66) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับครูผู้สอน เจ้าหน้าที่บุคลากรของโรงเรียน ภาระงาน ที่ปฏิบัติงานที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติ มาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.69)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การดำเนินงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและ รายด้าน

(n = 324)

การดำเนินงานด้านวิชาการ	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.30	0.58	มาก
2. ด้านหลักสูตร	4.33	0.59	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.36	0.61	มาก
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.35	0.62	มาก
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.35	0.64	มาก
6. ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย	4.36	0.62	มาก
รวม	4.34	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$,

S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.61) ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.62) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.62) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.64) ด้านหลักสูตร ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.59) และด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.58)

เมื่อพิจารณาการดำเนินงานด้านวิชาการเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.8 - 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ

(n = 324)

ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการให้กับครู	4.32	0.63	มาก
2. โรงเรียนมีการจัดหา เอกสารคู่มือหลักสูตรเพียงพอกับความต้องการของครู	4.28	0.65	มาก
3. โรงเรียนมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดครูเข้าสอนประจำวิชาตรงกับคุณวุฒิและความถนัด	4.31	0.64	มาก
4. โรงเรียนมีการติดตามในการปฏิบัติการเรียนการสอน มีการปรับปรุงเพื่อประสิทธิภาพมากที่สุด	4.27	0.65	มาก
รวม	4.30	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการให้กับครู ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.63) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดครูเข้าสอนประจำวิชาตรงกับคุณวุฒิและความถนัด ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.64) ส่วน

ข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการติดตามในการปฏิบัติการเรียนการสอน มีการปรับปรุงเพื่อประสิทธิภาพมากที่สุด ($\bar{X}=4.27, S.D.=0.65$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการวางแผน การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.33	0.63	มาก
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันในการประเมินการใช้หลักสูตรของโรงเรียนตามแผนการประเมินที่กำหนดได้อย่างสม่ำเสมอ	4.32	0.66	มาก
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกัน กำหนดปัญหาและข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.34	0.66	มาก
4. โรงเรียนมีการประเมินผลนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป	4.35	0.62	มาก
5. โรงเรียนมีการนิเทศติดตามนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาและรายงานผลประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในภาคเรียนต่อไป	4.33	0.64	มาก
รวม	4.33	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33, S.D.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการประเมินผลนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป ($\bar{X}=4.35, S.D.=0.62$) รองลงมาคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันกำหนดปัญหาและข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

สถานศึกษา ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.66) ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันในการประเมินการใช้หลักสูตรของโรงเรียนตามแผนการประเมินที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.66)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันการวางแผนงานบริหาร วิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	4.36	0.65	มาก
2. โรงเรียนมีการมอบหมายหน้าที่ภาคปฏิบัติการสอนของครู ให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความถนัด	4.35	0.66	มาก
3. โรงเรียนมีการมอบหมายให้ครูมีส่วนร่วมกันวางแผนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.39	0.64	มาก
4. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์	4.35	0.67	มาก
5. โรงเรียนมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติให้ครูในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามมาตรฐานหลักสูตร	4.34	0.67	มาก
6. โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	4.36	0.66	มาก
รวม	4.36	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการมอบหมายให้ครูมีส่วนร่วมกัน

วางแผนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.64) รองลงมาคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวางแผนงานบริหาร วิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.65) และโรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.66) ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติให้ครูในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ตามมาตรฐานหลักสูตร ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.67)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวางแผนควบคุมในการจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน	4.35	0.66	มาก
2. โรงเรียนมีการจัดให้ครูผลิตสื่อการเรียนเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรม	4.38	0.65	มาก
3. โรงเรียนมีการจัดให้ครูจัดหาวัสดุเพื่อผลิต สื่อ ใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน	4.36	0.69	มาก
4. โรงเรียนได้มีการจัดการอำนวยความสะดวกในการใช้การจัดเก็บ การบำรุงรักษาสื่ออย่างเป็นระบบ	4.35	0.68	มาก
5. โรงเรียนมีการควบคุม การติดตาม และประเมินผลการจัดทำ การใช้ การจัดเก็บ การบำรุงสื่ออย่างเป็นระบบ	4.30	0.70	มาก
รวม	4.35	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดให้ครูผลิตสื่อการเรียนเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.65) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดให้ครูจัดหาวัสดุเพื่อ

ผลิต สื่อ ใช้อื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.69) ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการควบคุม การติดตาม และประเมินผลการจัดทำ การใช้ การจัดเก็บ การบำรุงสื่ออย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.70)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การแนะแนว เป้าหมายในการนิเทศและการพัฒนาร่วมกันกับครู	4.36	0.67	มาก
2. โรงเรียนมีการจัดทำโครงการนิเทศ มีการวางแผนและจัดทำสื่อเครื่องมือในการนิเทศภายในกับแผนงานโรงเรียน โดยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน	4.34	0.68	มาก
3. โรงเรียนมีการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาโดยแนะนำปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	4.38	0.66	มาก
รวม	4.35	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาโดยแนะนำปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.66) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การแนะแนว เป้าหมายในการนิเทศและการพัฒนาร่วมกันกับครู ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.67) ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำโครงการนิเทศ มีการวางแผนและจัดทำสื่อเครื่องมือในการนิเทศภายในกับแผนงานโรงเรียน โดยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.68)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการดำเนินงานด้านวิชาการ
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
เขต 1 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย

(n = 324)

ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย	ระดับการดำเนินงาน		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนมีการกำหนดแนวปฏิบัติการควบคุมโดย ร่วมกันวางแผนมีการคำแนะนำกับครูด้านการวัดผล ประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	4.38	0.65	มาก
2. โรงเรียนมีการส่งเสริมครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.36	0.67	มาก
3. โรงเรียนมีการให้คำแนะนำคำปรึกษาครูด้านการวัดผล ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.35	0.68	มาก
4. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองด้านการ วัดผล ประเมินผลและการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเผยแพร่ ผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.34	0.67	มาก
รวม	4.36	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวปฏิบัติการควบคุมโดยร่วมกันวางแผนมีการคำแนะนำกับครูด้านการวัดผลประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.65) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.67) ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองด้านการวัดผล ประเมินผลและการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.67)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงาน
ด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้าน
วิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วนำค่า r ที่หาได้ไปทดสอบนัยสำคัญที่ระดับ
.01 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้าน
วิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต 1

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)							
การบริหารความเสี่ยง	การดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา						
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y
X_1	0.485**	0.452**	0.432**	0.451**	0.444**	0.463**	0.498**
X_2	0.489**	0.486**	0.490**	0.502**	0.461**	0.494**	0.534**
X_3	0.541**	0.542**	0.555**	0.582**	0.560**	0.575**	0.613**
X_4	0.549**	0.553**	0.562**	0.576**	0.557**	0.572**	0.616**
X	0.565**	0.556**	0.557**	0.576**	0.551**	0.575**	0.618**

** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงาน
ด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
($r_{xy}=0.618$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ทุกด้านมี

ความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ($r_{x_4y}=0.616$) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ($r_{x_{3y}}=0.613$) ความเสี่ยงด้านการเงิน ($r_{x_{2y}}=0.534$) และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ($r_{x_{1y}}=0.498$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรการดำเนินงานด้านวิชาการกับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($r_{xy4}=0.576$) ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ($r_{xy6}=0.575$) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($r_{xy1}=0.565$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($r_{xy3}=0.557$) ด้านหลักสูตร ($r_{xy2}=0.556$) และด้านการนิเทศการศึกษา ($r_{xy5}=0.551$)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1.1.2 เพื่อศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,230 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2562, น. 10)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 331 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวน 331 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) เปรียบเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Sampling)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมต่างๆ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีเนื้อหาใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 การดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีเนื้อหาใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย จำนวน 27 ข้อ

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1.3.1 การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารความเสี่ยงทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

1.3.2 การดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านหลักสูตร และด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = 0.618$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ($r_{x4y} = 0.616$) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ($r_{x3y} = 0.613$) ความเสี่ยงด้านการเงิน ($r_{x2y} = 0.534$) และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ($r_{x1y} = 0.498$) เมื่อพิจารณาตัวแปรการดำเนินงานด้านวิชาการกับการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($r_{xy4} = 0.576$) ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ($r_{xy6} = 0.575$) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($r_{xy1} = 0.565$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($r_{xy3} = 0.557$) ด้านหลักสูตร ($r_{xy2} = 0.556$) และด้านการนิเทศการศึกษา ($r_{xy5} = 0.551$)

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนนั้น สามารถช่วยให้การบริหารจัดการกับความไม่แน่นอนและลดโอกาสที่จะเกิดความล้มเหลว หรือการไม่บรรลุต่อวัตถุประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีการบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร สามารถยกระดับการขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง ไปสู่การบริหารเชิงรุกอย่างเป็นระบบจนสามารถไปสู่การบริหาร

ความเสี่ยงที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรในเรื่องของการวางแผนภายในองค์กร การบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ รวมถึงการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน ดังนั้นโรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้การทำงานอาจต้องเผชิญกับความถี่มากขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ COSO: Committee of Sponsoring Organizations' of the Tread way Commission (2008) ให้แนวคิดว่า การบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ สายไหม (2560, น.81-89) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) แผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ทั้ง 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ มีระดับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากมีคะแนนอยู่ในลำดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนตระหนักกับความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของบุคลากรที่ขัดกับข้อบังคับกฎหมายต่างๆ ที่อาจจะเกิดจากกฎหมายและระเบียบนั้น ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไม่ชัดเจนในแนวปฏิบัติ หรือขัดกับทัศนคติ ขัดต่อจรรยาบรรณ ส่งผลให้มีโทษทั้งทางด้านระเบียบและกฎหมาย ความเสี่ยงต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น ถ้าเกิดในองค์กรไม่จะเป็นหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่ประกอบธุรกิจ ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความเสี่ยงและมีวิธีการรองรับความเสี่ยงเพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร และถ้าไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าวอาจส่งผลเสียหายต่อองค์กรได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ ตู้อานงค์ (2560, น.21) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ เป็นการปฏิบัติของบุคลากรที่ขัดกับข้อบังคับกฎหมายต่างๆ ที่อาจจะเกิดจากกฎหมายและระเบียบนั้น ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจนในแนวปฏิบัติ หรือขัดกับทัศนคติ ขัดต่อจรรยาบรรณ ส่งผลให้มีโทษทั้งทางด้านระเบียบและกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ

ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ โดยภาพรวมและรายข้อระดับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อแล้วจะเห็นว่าผู้บริหารมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานที่เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และข้อผู้บริหารมีกระบวนการการลงโทษเมื่อมีบุคลากรฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ

ส่วนความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากมีคะแนนอยู่ในลำดับน้อยสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียน เป็นหลักการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและเป็นตัวหลักที่ส่งผลต่อการบริหาร โรงเรียนในด้านอื่นๆ ตามมา และการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เป็นการวางหลักการในการทำงานไว้ล่วงหน้า เพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนจะประสบกับปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนที่ไม่มีการจัดทำการบริหารความเสี่ยง สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนะรัตน์ แต่้วนานา (2550, น.46) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกอันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือการดำรงอยู่ขององค์กรและการครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ ขององค์กร รวมไปถึงการตัดสินใจด้านการบริหารที่ส่งผลต่อทิศทางขององค์กรที่ไม่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร ทั้งงบประมาณและอัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน ประเมินผลความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในหน่วยงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.2 การดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านหลักสูตร และด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานด้านวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน เนื่องจากการดำเนินงาน

ด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร จึงถือได้ว่าการดำเนินงานด้านวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน การดำเนินงานด้านวิชาการจะดีมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู ดังที่ ปรีชา พร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.2) ให้ทัศนะว่าการดำเนินงานด้านวิชาการเป็นงานที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการดำเนินงานด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ พวงงาม (2557, น.89-95) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว โดยรวมและรายด้านทั้ง 17 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การวางแผนงานด้านวิชาการ รองลงมาคือ การแนะแนว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

เมื่อพิจารณารายด้านการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากมีคะแนนอยู่ในลำดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดการเรียนการสอนที่มีการมอบหมายให้ครูมีส่วนร่วมกันวางแผนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูร่วมกันการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และมีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ พวงงาม (2556, น.7) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการ ด้อยโอกาส และมีความสามารถพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์จันทร์ เพิ่มมิตร (2559, น.75-79) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้รักการอ่านใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับ

เนื้อหาสาระกิจกรรม และส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

ส่วนด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากมีคะแนนอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ ให้กับครู มีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดครูเข้าสอนประจำวิชาตรงกับคุณวุฒิและความถนัด จัดหาเอกสารคู่มือหลักสูตรเพียงพอกับความต้องการของครู และติดตามในการปฏิบัติการเรียนการสอน มีการปรับปรุงเพื่อประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.3) กล่าวถึง การวางแผนงานเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำเอาหลักสูตร ไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเป็นงานที่เกี่ยวกับ แผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอนและบันทึกการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ พวงงาม (2557, น.89-95) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนงานด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและดูแลติดตามงาน พัฒนาระบบการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยี เก็บรวบรวมข้อมูลและดูแลติดตามการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและดูแลติดตามงานพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลและดูแลติดตามการประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา

2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานด้าน วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานด้านวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีการจัดทำแผนพัฒนา โรงเรียนสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ กลยุทธ์ของโรงเรียน กำหนดเป้าหมายการ ดำเนินงานของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตรงกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ แผนกล ยุทธ์ของโรงเรียน ตามที่กำหนดไว้ การอนุมัติแผนงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนเป็นไปตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน ซึ่งผลทำให้การบริหารความเสี่ยง โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิวสุดา ศรีสุระพลกิจ (2554, น.75) ให้แนวคิดว่า การบริหาร ความเสี่ยงในโรงเรียน เป็นเครื่องมือหรือผู้ช่วยของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการติดตาม

และประเมินผลการปฏิบัติงานของงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มการบริหารในโรงเรียน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่จะทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่งาน กลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มการบริหารงานที่กำหนดการบริหารความเสี่ยง เป็นการสนับสนุนและเพิ่มคุณค่าให้กับการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แม้นญาติ (2557, น.95-99) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ทุกด้าน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนนมานต์ อมรมณีพงศ์ (2558, น.93-99) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง ปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการสูงสุดคือ ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนของครู และภาวะผู้นำของผู้บริหาร และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ โทบำรุง (2558, น.84-89) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับคุณภาพการบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหาร โดยรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครู มองเรื่องการบริหารความเสี่ยงกับคุณภาพการบริหารเกี่ยวข้องกันน้อย และการดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายประการ ได้แก่ ครูมีความรู้ไม่ชัดเจน นักเรียนผู้ปกครอง ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือเต็มที่ ระบบการประกันคุณภาพในยังไม่ผลสัมฤทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมองเรื่องการบริหารความเสี่ยงไม่มีความสำคัญเท่าที่ควร

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ควรสนับสนุนให้มีการบริหารงานความเสี่ยงด้านการจัดการแผนพัฒนาโรงเรียน ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กรที่สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน และควรให้ความสนใจและมีวิธีการในการนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจกับครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านวิชาการไปสู่ความสำเร็จ

3.1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการติดตามในการปฏิบัติการเรียนการสอน มีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และควรมีการวางแผนในการประเมินความเสี่ยงด้านวิชาการที่อาจเกิดขึ้น เพื่อมีมาตรการในการรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วถึง

3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์กับการนิเทศการศึกษา ควรมีการวางแผนจัดการความเสี่ยงโดยการประชุมชี้แจง และจัดทำ Road Map พร้อมแผนการนิเทศ กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ การจัดทำแผนจัดการความเสี่ยงประจำปี และมอบหมายผู้รับผิดชอบ

3.1.4 ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญในการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของโรงเรียน

3.1.5 ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการเพื่อชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินการ วิธีการ ตลอดจนการสรุปรายงานผล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบการดำเนินงานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.2.1 ควรมีการศึกษการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการในด้านอื่น นอกเหนือจากงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ และควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการ

3.2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับการดำเนินงานการบริหารงานด้านอื่นๆ ให้ครบทุกฝ่าย เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ และครอบคลุมระบบการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ขอจ่วนเตี้ยว. (2553). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง. (ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กนกวรรณ พวงงาม. (2556). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง. (ม.ป.ป.). แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาครัฐราชการ. สืบค้นจาก [http:// www.health.nu.ac.th/policy2012/paper/nn2.pdf](http://www.health.nu.ac.th/policy2012/paper/nn2.pdf).
- กรองทอง จิระเชชากุล. (2550). คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียน. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ
เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดคุณลักษณะและวิธีการกระจายอำนาจ
การบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระสินธุ์ ตรงจิน. (2552). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรี เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2554). การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ขวัญใจ โอบำรุง. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงกับคุณภาพการบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

- คำเบิ่ง รดสีดา. (2550). *สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาภายในศูนย์เครือข่ายโรงเรียน
นากานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- จรรยา ประดิษฐ์พงศ์. (2550). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่. (การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- จรรยา แม้นญาติ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จใน
การดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*
- จันทนา สาขากร. (2550). *การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ: ที พี เอ็น เพรส.*
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2550). *เอกสารประกอบการประชุมการบริหารความเสี่ยงและวางระบบ
การควบคุมภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เมษายน 2550 คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ชวลิต แข่งทอง. (2549). *สื่อการเรียนการสอน. ใน เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องสื่อการเรียน
การสอน. สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร
เหนือ.*
- ชัยเสกข์ พรหมศรี. (2550). *การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.*
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. ปัตตานี:
สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.*
- ชัลวานี ดิงนามอ. (2556). *พฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ
ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.*
- ณปภัช รุ่งโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, กรุงเทพฯ.*
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.*
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2551). *แนวทางการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.*
- ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

- ทิวสุดา ศรีสุระพลกิจ. (2554). *การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ทิตนา แจมมณี. (2547). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานเป็นทีม และการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนรัตน์ แต่วัฒนา. (2550). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธร สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธัญญารัตน์ สายใหม่. (2560). *การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- นงนภัส เทียงกลม. (2549). *การบริหารยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: แสงชัยการพิมพ์.
- นฤมล บินหะยีอ่าวัง. (2553). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นฤมล สะอาดโณม. (2550). *การบริหารความเสี่ยงองค์การ Enterprise Risk Management*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- นันทนิตย์ ท่าโพธิ์. (2555). *สภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นิตยา พูลแสง. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นิรภัย จันทร์สวัสดิ์. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประทุม บำรุงจิตร. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

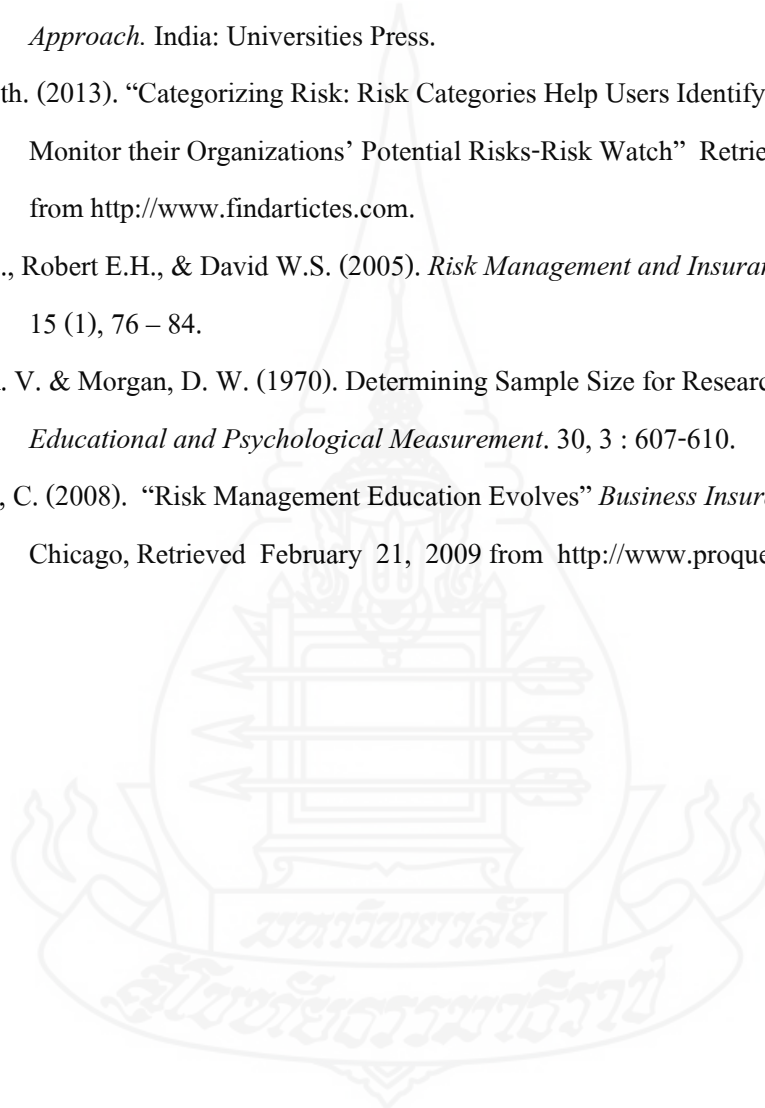
- ประเสริฐ ศรีบุญเรือง. (2548). *ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็กในอำเภอสันทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปราชญา กล้าพจัญ. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: ปราชญาพับบลิชซิ่ง.
- ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย. (2554). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- พระมหาอภิสิทธิ์ จักรแก้ว. (2553). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม 1*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พัทธนันท์ หารยาภิรมย์โชค. (2557). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนวารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 6, 12 (กรกฎาคม-ธันวาคม): น.95-108.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2554). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เข้าท์ ออฟ เคอร์มีสท์.
- พิมพ์จันทร์ เพิ่มมิตร. (2559). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- พุดพัฒนา ภิญญกุลพัฒน์. (2558). *รูปแบบการบริหารวิชาการของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มยุรี สมใจ. (2551). *การบริหารงานวิชาการสู่เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ กลุ่มโรงเรียนปง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2551). *คู่มือบริหารความเสี่ยงปีการศึกษา 2551: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. จาก <http://www.research.cmru.ac.th>.

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2556). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2556*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ขงยุทธ์ จัตุธรรม. (2551). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.
- วิริทธิ์ กฤตผล. (2559). *การบริหารความเสี่ยงสำหรับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอสซีจี เคมิคอลส์.
- วิวรรณณี สัมกรพันธ์. (2558). *สภาพจริงและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารวิชาการระดับประถมศึกษาของโรงเรียนวัดเพลงช้างเผือก อำเภอแกลง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิวัฒน์ คู่จำนงค์. (2560). *รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ศิริพร ชาญสมิง. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ รัตนการุณจิต. (2554). “สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สมชาย ไตรรัตน์ภิรมย์. (2549). *การบริหารความเสี่ยง. เอกสารประกอบการบรรยาย*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมจิต บรรทัด. (2556). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13*. (ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.

- สมบัวคำ ชุมจันทร์. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2551). การบริหารความเสี่ยง. วารสารสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 51, 165 (มกราคม-มิถุนายน), น.1.
- สุพรรณษา บำรุง. (2557). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (ภาคินพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สุภาวดี ดวงจันทร์. (2559). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุมนมานต์ อมรมณีพงศ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.
- สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ. (2553). การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุวลี พวงคำ. (2550). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2562). แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2563). หน่วยตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). (2552). *คู่มือคำอธิบายตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 สำหรับส่วนราชการระดับกรม กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). *นโยบายการบริหารความเสี่ยง สป.พม. และคู่มือการบริหารความเสี่ยง ปี 2553*. จาก [http://www. m-society.go.th](http://www.m-society.go.th).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การบริหารความเสี่ยงและแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เสาวลักษณ์ สงวนไพร. (2551). *ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อนันต์ ปานสังข์. (2552). *การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- อนุชา อินทร์มั่ง. (2551). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- อุณากรณ์ สวนมะม่วง. (2553). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เอมิกา โตจำ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). (2008).
“Enterprise Risk Management-Integrated Framework” from
<http://www.COSO.org/publications.htm>.
- Cronbach, Lee J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York: McGraw-Hill.
- Economist Intelligence Unit Anderson & A. (1999). *Managing Business Risk An Integrated Approach*. India: Universities Press.
- James, Roth. (2013). “Categorizing Risk: Risk Categories Help Users Identify, Understand, and Monitor their Organizations’ Potential Risks-Risk Watch” Retrieved June 10, 2014, from <http://www.findartictes.com>.
- James S.T., Robert E.H., & David W.S. (2005). *Risk Management and Insurance*. *Newport News*. 15 (1), 76 – 84.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 3 : 607-610.
- McCarthy, C. (2008). “Risk Management Education Evolves” *Business Insurance*. 42,19, 2008. Chicago, Retrieved February 21, 2009 from <http://www.proquest.Umi.com>.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร.บุญยานุช เฉลียงวงศ์
 สถานที่ทำงาน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี
 วุฒิการศึกษา ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาการวิจัยและการประเมิน
 การศึกษา
2. อาจารย์ ดร.ระวิง เรืองสังข์
 สถานที่ทำงาน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
3. นางสิรินทร์ทิพย์ เกษร
 สถานที่ทำงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหังส์ปทุมवास อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
 วุฒิการศึกษา ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาราชภัฏพระนคร
4. นางอัฐอติมา แซ่มขมดาว
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดโคก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
 วุฒิการศึกษา ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. นางเขมิกา อารีญาติ
 สถานที่ทำงาน ศิษยานิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
 วุฒิการศึกษา ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวกานดา ปานอ่อน
วัน เดือน ปีเกิด	2 ธันวาคม 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (2548)
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดฉาง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	ครู

